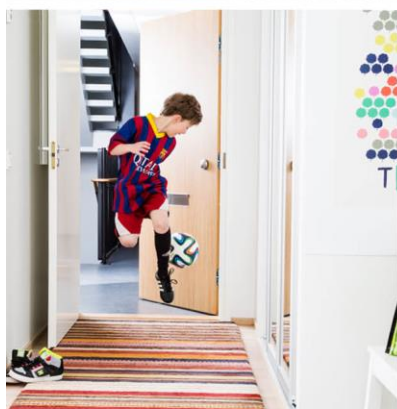
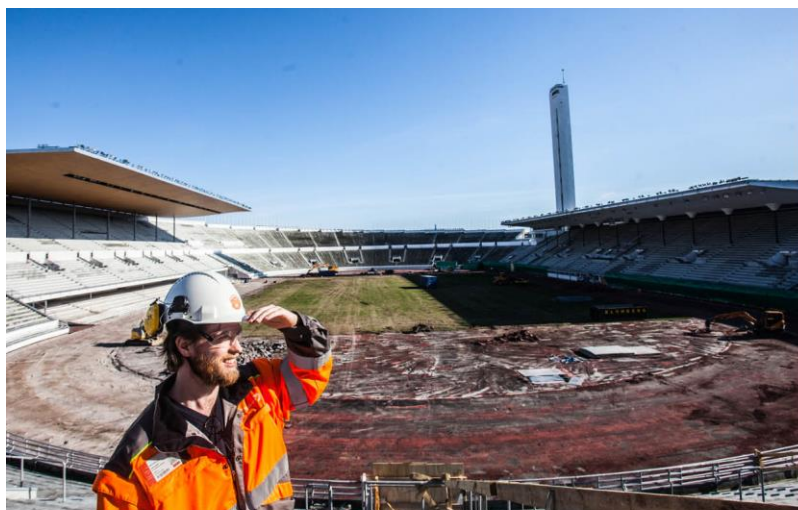

Lemminkäinen Oyj:n tilintarkastamaton puolivuositarkastus 30.6.2017 päättyneeltä kuuden kuukauden jaksolta

PUOLIVUOSI- KATSAUS

1.1.–30.6.2017

Lemminkäinen

Lemminkäisen puolivuositiedote

1.1.–30.6.2017

Huhti–kesäkuu 2017 (4–6/2016)

- Lemminkäinen ilmoitti 19.6.2017 suunnitelmasta, jonka mukaisesti Lemminkäinen ja YIT yhdistyvät luodakseen pohjan kasvaa yhdeksi johtavista kaupunkikehittäjistä Pohjois-Euroopan rakentamisen markkinoilla. Yhdistyminen on tarkoitus toteuttaa mahdollisuuksien mukaan joko 1.11.2017 tai 1.1.2018.
- Saadut tilaukset olivat 426,1 milj. euroa (382,8).
- Tilauskanta katsauskauden lopussa oli 1 647,4 milj. euroa (1 495,7).
- Liikevaihto oli 466,0 milj. euroa (457,1).
- Liikevoitto oli 15,9 milj. euroa (21,2), mikä on 3,4 % (4,6) liikevaihdosta. Liikevoitto sisältää 1,8 milj. euroa Lemminkäisen ja YIT:n suunniteltuun yhdistymiseen liittyviä transaktiokustannuksia.
- Katsauskauden tulos oli 9,4 milj. euroa (12,3).
- Osakekohtainen tulos oli 0,38 euroa (0,48).
- Liiketoiminnan rahavirta oli 4,0 milj. euroa (25,6).
- Omavaraisuusaste oli 34,7 % (33,8) ja nettovelkaantumisaste 53,3 % (52,2) katsauskauden lopussa.
- Korollinen nettovelka katsauskauden lopussa oli 156,8 milj. euroa (165,2).

Tammi–kesäkuu 2017 (1–6/2016)

- Saadut tilaukset olivat 850,4 milj. euroa (783,3).
- Liikevaihto oli 706,3 milj. euroa (673,8).
- Liikevoitto oli -17,0 milj. euroa (-10,2), mikä on -2,4 % (-1,5) liikevaihdosta. Liikevoitto sisältää Lemminkäisen maksettavaksi määrätyn 3,4 miljoonan euron korvauksen liittyen Helsingin hovioikeuden päätökseen Suomen ympäristönsuojelulain rikkomisesta ja 1,8 miljoonaa euroa Lemminkäisen ja YIT:n suunniteltuun yhdistymiseen liittyviä transaktiokustannuksia.
- Katsauskauden tulos oli -21,0 milj. euroa (-15,6).
- Osakekohtainen tulos oli -0,96 euroa (-0,83).
- Liiketoiminnan rahavirta oli -44,8 milj. euroa (7,2).

Ohjeistus vuodelle 2017

Ohjeistus vuodelle 2017 säilyy muuttumattomana. Lemminkäinen arvioi, että vuonna 2017 sen liikevaihto kasvaa vuodesta 2016 (1 682,7 milj. euroa). Liikevoiton (IFRS) yhtiö odottaa vuonna 2017 paranevan 45,1 miljoonasta eurosta, joka vastaa vuoden 2016 operatiivista toimintaa.¹

¹ Operatiivinen toiminta 45,1 miljoonaa euroa on laskettu vähentämällä yhtiön IFRS-liikevoitosta (67,6 miljoonaa euroa) 19,4 miljoonaa euroa palautuksia ja 8,0 miljoonaa euroa alennettuja kuluvarauksia liittyen Helsingin hovioikeuden asfalttikartellipäätöksiin sekä lisäämällä 4,9 miljoonaa euroa ydinliiketoimintoihin kuulumattomiin liiketoimintoihin liittyviä alaskirjauksia.

Avainluvut, IFRS		4-6/ 2017	4-6/ 2016	Muutos	1-6/ 2017	1-6/ 2016	Muutos	1-12/ 2016
Liikevaihto	M€	466,0	457,1	8,9	706,3	673,8	32,5	1 682,7
Päällystys	M€	175,9	198,4	-22,5	218,8	230,3	-11,5	648,5
Infraprojektit	M€	122,1	116,6	5,5	201,7	181,6	20,1	426,2
Suomen talonrakentaminen	M€	155,8	141,0	14,8	269,6	254,1	15,5	581,2
Venäjän toiminnot	M€	21,5	12,1	9,4	31,3	17,9	13,4	54,5
Muut toiminnot ja konsernieliminoinnit	M€	-9,3	-10,9	1,6	-15,2	-10,1	-5,1	-27,7
Liikevoitto	M€	15,9	21,2	-5,3	-17,0	-10,2	-6,8	67,6
Päällystys	M€	8,5	15,6	-7,1	-16,3	-9,7	-6,6	20,8
Infraprojektit	M€	1,8	3,8	-2,0	-1,8	0,3	-2,1	12,5
Suomen talonrakentaminen	M€	7,9	3,7	4,2	8,5	3,0	5,5	17,2
Venäjän toiminnot	M€	0,0	-0,6	0,6	-1,1	-1,2	0,1	-3,8
Muut toiminnot	M€	-2,2	-1,3	-0,9	-6,3	-2,5	-3,8	20,9
Liikevoitto-%	%	3,4	4,6		-2,4	-1,5		4,0
Päällystys	%	4,8	7,9		-7,4	-4,2		3,2
Infraprojektit	%	1,4	3,2		-0,9	0,2		2,9
Suomen talonrakentaminen	%	5,0	2,6		3,1	1,2		3,0
Venäjän toiminnot	%	-0,2	-5,3		-3,5	-6,8		-7,0
Tulos ennen veroja	M€	11,8	16,4	-4,6	-25,4	-18,9	-6,5	49,2
Katsauskauden tulos	M€	9,4	12,3	-2,9	-21,0	-15,6	-5,4	38,0
Katsauskauden osakekohtainen tulos, laimentamaton	€	0,38	0,48	-0,10	-0,96	-0,83	-0,13	1,27
Katsauskauden osakekohtainen tulos, laimennettu	€	0,38	0,48	-0,10	-0,96	-0,83	-0,13	1,26
Liiketoiminnan rahavirta	M€	4,0	25,6	-21,6	-44,8	7,2	-52,0	131,7

Avainluvut, IFRS		30.6.2017	30.6.2016	Muutos 6/17 vs 6/16	31.3.2017	Muutos 6/17 vs 3/17	31.12.2016
Tilaukanta	M€	1 647,4	1 495,7	151,7	1 566,8	80,6	1 265,2
Sidottu pääoma	M€	420,6	446,4	-25,8	392,9	27,7	388,2
Taseen loppusumma	M€	1 018,0	1 055,5	-37,5	931,0	87,0	968,0
Korollinen nettovelka	M€	156,8	165,2	-8,4	137,6	19,2	81,1
Omavaraisuusaste ¹⁾	%	34,7	33,8		37,3		39,5
Nettovelkaantumisaste ²⁾	%	53,3	52,2		47,7		24,3
Sijoitetun pääoman tuotto, ROCE, liukuva 12 kk	%	11,0	4,6		11,6		11,3

1) Omavaraisuusaste, mikäli hybridilainat käsiteltäisiin vieraana pääomana: 6/2017: 30,6 %, 6/2016: 26,4 % ja 12/2016: 35,4 %.

2) Nettovelkaantumisaste, mikäli hybridilainat käsiteltäisiin vieraana pääomana: 6/2017: 73,8 %, 6/2016: 95,0 % ja 12/2016: 38,8 %.

Toimitusjohtaja Casimir Lindholm:

”Liikevaihtomme kasvoi toisella vuosineljänneksellä hieman vertailukaudesta”, sanoo toimitusjohtaja Casimir Lindholm. ”Liikevoittomme heikkeni edellisvuodesta. Liikevoitto sisältää 1,8 miljoonaa euroa Lemminkäisen ja YIT:n suunniteltuun yhdistymiseen liittyviä transaktiokustannuksia. Liikevoiton lasku johtuu ennen kaikkea päällystys-segmentistämme, missä kauden aloitus viivästyi poikkeuksellisen kylmän sään takia. Infraprojektien tulos laski pääasiassa Baltian maiden matalampien katteiden vuoksi. Suomen talonrakentamisen liikevoiton kasvua tuki volyymin kasvu ja katteiden paraneminen. Myös Venäjän toimintojen tulos parani talonrakentamisen suuremman volyymin ansiosta.”

”Tilauksentamme kehittyi myönteisesti vuoden toisella neljänneksellä. Segmenteistämme Suomen talonrakentamisessa ja Venäjän toiminnoissa on vahva tilauskanta. Päällystyksessä ja infraprojekteissa tarvitsemme vielä lisää tilauksentaa. Päämarkkina-alueidemme näkymät ovat positiiviset, ja uskomme tämän tukevan kasvutavoitteitamme. Olemme myös suunnitelmiamme mukaisesti vahvistaneet infraprojektien organisaatiota Ruotsissa.”

”Ilmoitimme YIT:n kanssa 19.6.2017 suunnitelmasta yhdistää yhtiöt. Yhdistymisen odotetaan luovan merkittävää arvoa yhdistyneen yhtiön osakkeenomistajille paremman suhdannekestävyyden ja kilpailukyyn ansiosta, jotka tarjoavat vahvan alustan kasvuille. Yhdistyminen on tarkoitus toteuttaa mahdollisuuksien mukaan joko 1.11.2017 tai 1.1.2018.”

”Vuoden 2017 aikana jatkamme keskittymistä operatiivisen tehokkuuden parantamiseen kehittämällä prosessejamme sekä materiaali- ja energiatehokkuuttamme.”

Markkinanäkymät

Suomessa rakentamisen kokonaismäärän odotetaan hieman kasvavan vuonna 2017. Asuntorakentamisen ennustetaan pysyvän yleisesti hyvällä tasolla, vaikka sijoittajakysynnän arvioidaan laskevan jonkin verran vuoden 2016 korkeasta tasosta. Kysyntä painottuu yhä kasvukeskusten pieniin asuntoihin. Toimitilarakentamisen ennustetaan pysyvän vakaana yksittäisten suurhankkeiden sekä julkisen sektorin hankkeiden ansiosta. Korjausrakentamisen odotetaan kasvavan maltillisesti kaupungistumiskehityksen ja julkisen sektorin hankkeiden myötä.

Infrarakentamisen odotetaan kasvavan noin 2 % vuonna 2017. Hallituksen kehysriihen infrahankkeita koskevat päätökset ja suurten kaupunkien liikenneinfrainvestoinnit parantavat sekä päällystyksen että infraprojektien näkymiä. Kalliorakentamisen markkina on laskussa. Valtion suunnitteleminen perusväylänpitöpanostusten odotetaan pitävän päällystyksen kysynnän vakaana vuonna 2017. Infraprojektien kysyntää ylläpitävät vaativat hankkeet kasvukeskuksissa sekä teollisuuden investoinnit, mutta kilpailu on kireää.

Norjassa ja Ruotsissa infrarakentamista tukevat valtion monivuotiset liikenneinfran kehitysohjelmat. Molemmissa maissa infrarakentamisen ennustetaan kasvavan vuonna 2017. Kasvukeskusten ympärillä on Ruotsissa ja Norjassa käynnissä tai suunnitteilla mittavia väylä- ja ratahankkeita, mikä lisää sekä infraprojektien että päällystyksen kysyntää. Lisäksi erityisesti Norjassa panostetaan energiantuotannon kehittämiseen ja uusimiseen.

Tanskassa päällystyksen kysynnän ennustetaan laskevan julkisen sektorin vähentäessä investointejaan tieinfrastruktuuriin.

Venäjällä talouskasvu pysynee alhaisella tasolla. Öljyn hinnan vaihtelu heijastuu valuuttakurssiin. Talonrakentamisen neuvottelu-urakoinnissa hintakilpailu on kireää, mutta urakoitsijan luotettavuus on muodostunut kilpailueduksi. Isojen väylien rakentamis- ja korjaustöiden odotetaan ylläpitävän päällystyksen kysyntää.

Baltian maissa infrarakentamisen määrä on kääntynyt kasvuun.

Tiedotustilaisuus

Suomenkielinen tiedotustilaisuus analyytikoille ja medialle järjestetään torstaina 27. heinäkuuta klo 12.00 Lemminkäisen pääkonttorilla, osoitteessa Salmisaarenaukio 2, Helsinki. Puolivuosikatsauksen esittelee Lemminkäisen toimitusjohtaja Casimir Lindholm. Tilaisuuden esitysmateriaali on saatavissa suomeksi ja englanniksi yhtiön verkkosivuilla osoitteessa www.lemminkainen.fi/sijoittajat.

Vuoden 2017 taloudelliset tiedotteet

Vuoden 2017 julkistamisaikataulu on seuraava:

9.2.2017	Tilinpäätöstiedote 2016
Viikko 9	Vuosikertomus 2016
27.4.2017	Osavuositiedotus 1.1.–31.3.2017
27.7.2017	Puolivuosikatsaus 1.1.–30.6.2017
26.10.2017	Osavuositiedotus 1.1.–30.9.2017

LEMMINKÄINEN OYJ
Konserniviestintä

Lisätietoja:

Casimir Lindholm, toimitusjohtaja, puh. 02071 53378
Ilkka Salonen, talous- ja rahoitusjohtaja, puh. 02071 53378

Merkittävät tapahtumat raportointikaudella

Lemminkäinen ja YIT yhdistyvät

Lemminkäinen Oyj ja YIT Oyj ilmoittivat 19.6.2017 suunnitelmasta yhdistää yhtiöt. Yhdistymisen myötä luodaan pohja kasvaa yhdeksi johtavista kaupunkikehittäjistä Pohjois-Euroopan rakentamisen markkinoilla. Yhdistymisen odotetaan luovan merkittävää arvoa yhdistyneen yhtiön osakkeenomistajille paremman suhdannekestävyyden ja kilpailukyyn ansiosta, jotka tarjoavat vahvan alustan kasvuille. Lemminkäisen ja YIT:n yhdistyminen luo tasapainoisen liiketoimintaportfolion, jonka liiketoiminta-alueet ovat Asuminen, Toimitilat, Infra ja Kiinteistöt (uusi liiketoiminta-alue 1.1.2018 alkaen).

- Lemminkäisen ja YIT:n yhdistyminen toteutetaan absorptiosulautumisena, jossa Lemminkäisen osakkeenomistajat saavat sulautumisvastikkeena YIT:n osakkeita.
- Lemminkäisen osakkeenomistajat saavat sulautumisvastikkeena 3,6146 YIT:n uutta osaketta jokaista omistamaansa Lemminkäisen osaketta kohden, jolloin yhdistymisen toteuttamisen jälkeen YIT:n osakkeenomistajat omistavat yhdistyneestä yhtiöstä 60 prosenttia ja Lemminkäisen osakkeenomistajat 40 prosenttia.
- Yhdistymisen toteutuminen edellyttää muun muassa yhdistymisen hyväksymistä Lemminkäisen ja YIT:n ylimääräisissä yhtiökokouksissa, jotka on tarkoitus pitää 12.9.2017, sekä kilpailuviranomaisten hyväksyntää.
- Yhdistyminen on tarkoitus toteuttaa mahdollisuuksien mukaan joko 1.11.2017 tai 1.1.2018.

Lemminkäinen arvioi, että yhdistymisestä aiheutuu noin 10 miljoonaa euroa ehdollisia kertaluonteisia kuluja. Näiden kulujen muodostuminen on ehdollinen yhdistymisen toteutumiselle, joka, kuten yllä on mainittu, on ehdollinen muun muassa Lemminkäisen ja YIT:n ylimääräisten yhtiökokousten ja kilpailuviranomaisten hyväksynnöille. Lemminkäinen arvioi näiden ehdollisten kertaluonteisten kulujen vaikutusta vuoden 2017 tulosohjeistukseensa, kun saatavilla on lisätietoa näiden ehtojen täyttymisestä.

Yhdistyneen yhtiön tilintarkastamattomat pro forma -taloudelliset tiedot ja muita tietoja yhdistymisestä tullaan esittämään arviolta elokuun 2017 lopussa julkaistavassa sulautumisesitteessä.

Liiketoiminnan kehitys

Liikevaihto

Liikevaihto segmenteittäin		4-6/2017	4-6/2016	Muutos	1-6/2017	1-6/2016	Muutos	1-12/2016
Päällystys	M€	175,9	198,4	-22,5	218,8	230,3	-11,5	648,5
Infraprojektit	M€	122,1	116,6	5,5	201,7	181,6	20,1	426,2
Suomen talonrakentaminen	M€	155,8	141,0	14,8	269,6	254,1	15,5	581,2
Venäjän toiminnot	M€	21,5	12,1	9,4	31,3	17,9	13,4	54,5
Muut toiminnot ja konsernieliminoinnit	M€	-9,3	-10,9	1,6	-15,2	-10,1	-5,1	-27,7
Konserni, yhteensä	M€	466,0	457,1	8,9	706,3	673,8	32,5	1 682,7

Liikevaihto maittain		4-6/2017	4-6/2016	Muutos	1-6/2017	1-6/2016	Muutos	1-12/2016
Suomi	M€	303,2	277,9	25,3	482,1	459,5	22,6	1 133,0
Skandinavia	M€	104,4	136,4	-32,0	148,3	159,8	-11,5	376,5
Venäjä	M€	21,5	12,1	9,4	31,3	17,9	13,4	54,5
Baltian maat	M€	36,9	30,4	6,5	44,5	35,7	8,8	117,5
Muut	M€	0,0	0,2	-0,2	0,0	1,0	-1,0	1,2
Konserni, yhteensä	M€	466,0	457,1	8,9	706,3	673,8	32,5	1 682,7

Huhti–kesäkuu 2017 (4-6/2016)

Konsernin liikevaihto oli 466,0 milj. euroa (457,1). Valuuttakurssimuutosten vaikutus euromääräiseen liikevaihtoon oli +3,5 milj. euroa vertailukauteen nähden.

Päällystyksen liikevaihtoa vähensivät pienemmät volyymit Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa sekä kiviainesliiketoiminnassa. Volyymeja pienensi päällystyskauden aloituksen viivästymisen poikkeuksellisen kylmän sään takia erityisesti Suomessa, Norjassa ja Ruotsissa. Infraprojektien liikevaihtoa kasvattivat vertailukaudesta Suomen, Ruotsin ja Baltian maiden suuremmat volyymit. Suomen talonrakentamisen liikevaihtoa kasvatti pääkaupunkiseudulla omaperusteisen asuntorakentamisen korkeampi volyyymi; muualla Suomessa kasvu johtui toimitilarakentamisen ja omaperusteisen asuntorakentamisen volyymien kasvusta. Venäjän toiminnoissa liikevaihtoa kasvattivat suuremmat volyymit sekä talonrakentamisessa että päällystyksessä.

Tammi–kesäkuu 2017 (1-6/2016)

Konsernin liikevaihto oli 706,3 milj. euroa (673,8). Valuuttakurssimuutosten vaikutus euromääräiseen liikevaihtoon oli +6,4 milj. euroa vertailukauteen nähden.

Päällystyksen liikevaihtoa vähensivät pienemmät volyymit Norjassa ja Ruotsissa. Infraprojektien liikevaihtoa kasvattivat vertailukaudesta Suomen, Ruotsin ja Baltian maiden suuremmat volyymit. Suomen talonrakentamisen liikevaihtoa kasvatti asuntorakentamisen suurempi volyyymi pääkaupunkiseudulla. Muualla Suomessa liikevaihtoa kasvatti toimitilarakentaminen. Venäjän toiminnoissa liikevaihtoa kasvattivat suuremmat volyymit sekä talonrakentamisessa että päällystyksessä.

Liikevoitto

Liikevoitto segmenteittäin		4-6/2017	4-6/2016	Muutos	1-6/2017	1-6/2016	Muutos	1-12/2016
Päällystys	M€	8,5	15,6	-7,1	-16,3	-9,7	-6,6	20,8
Infraprojektit	M€	1,8	3,8	-2,0	-1,8	0,3	-2,1	12,5
Suomen talonrakentaminen	M€	7,9	3,7	4,2	8,5	3,0	5,5	17,2
Venäjän toiminnot	M€	0,0	-0,6	0,6	-1,1	-1,2	0,1	-3,8
Segmentit, yhteensä	M€	18,1	22,5	-4,4	-10,7	-7,6	-3,1	46,7
Muut toiminnot	M€	-2,2	-1,3	-0,9	-6,3	-2,5	-3,8	20,9
Konserni, yhteensä	M€	15,9	21,2	-5,3	-17,0	-10,2	-6,8	67,6

Liikevoitto-% segmentteittäin		4-6/2017	4-6/2016	1-6/2017	1-6/2016	1-12/2016
Päällystys	%	4,8	7,9	-7,4	-4,2	3,2
Infraprojektit	%	1,4	3,2	-0,9	0,2	2,9
Suomen talonrakentaminen	%	5,0	2,6	3,1	1,2	3,0
Venäjän toiminnot	%	-0,2	-5,3	-3,5	-6,8	-7,0
Konserni, yhteensä	%	3,4	4,6	-2,4	-1,5	4,0

Huhti–kesäkuu 2017 (4-6/2016)

Konsernin liikevoitto oli 15,9 milj. euroa (21,2). Liikevoittoprosentti oli 3,4 % (4,6). Valuuttakurssimuutosten vaikutus euromääräiseen liikevoittoon oli +0,5 milj. euroa vertailukauteen nähden.

Liikevoitto heikkeni vertailukaudesta päällystyksessä ja infraprojekteissa ja parani Suomen talonrakentamisessa ja Venäjän toiminnoissa. Päällystyksessä kauden aloitus viivästyi poikkeuksellisen kylmän sään vuoksi. Liikevoittoa heikensi Norjassa operatiivisten haasteiden osoittautuminen arvioitua vaikeammiksi; Ruotsissa toimintojen uudelleenorganisointi etenee suunnitellusti. Tanskassa kireä kilpailu on vaikuttanut hintatasoon, ja kilpailukyvyyn parantamiseksi on ryhdytty toimenpiteisiin. Infraprojektien liikevoitto laski vertailukaudesta pääasiassa Baltian maiden matalampien katteiden takia. Suomen talonrakentamisen liikevoittoa kasvattivat sekä suuremmat volyymit että paremmat katteet. Venäjällä liikevoittoa kasvatti asuntorakentamisen suurempi volyymi.

Muiden toimintojen liikevoitto sisältää 1,8 milj. euroa Lemminkäisen ja YIT:n suunniteltuun yhdistymiseen liittyviä transaktiokustannuksia.

Tammi–kesäkuu 2017 (1-6/2016)

Konsernin liikevoitto oli -17,0 milj. euroa (-10,2). Liikevoittoprosentti oli -2,4 % (-1,5). Valuuttakurssimuutosten vaikutus euromääräiseen liikevoittoon oli -0,3 milj. euroa vertailukauteen nähden.

Liikevoitto heikkeni vertailukaudesta päällystyksessä ja infraprojekteissa ja parani Suomen talonrakentamisessa. Päällystyksessä kauden aloitus viivästyi poikkeuksellisen kylmän sään vuoksi. Liikevoittoa heikensi Norjassa operatiivisten haasteiden osoittautuminen arvioitua vaikeammiksi; Ruotsissa toimintojen uudelleenorganisointi etenee suunnitellusti. Tanskassa kireä kilpailu on vaikuttanut hintatasoon, ja kilpailukyvyyn parantamiseksi on ryhdytty toimenpiteisiin. Infraprojektien liikevoitto laski vertailukaudesta Ruotsissa, Norjassa ja Baltian maissa mutta kasvoi Suomessa. Suomen talonrakentamisen liikevoittoa kasvattivat suuremmat volyymit ja paremmat katteet pääkaupunkiseudun omaperusteisessa asuntorakentamisessa sekä muun Suomen urakoinnissa. Venäjän toimintojen liikevoitto oli vertailukauden tasolla. Vuosineljänneksen lopussa Venäjällä oli 1 (6) valmis myymätön asunto.

Muiden toimintojen liikevoitto sisältää Lemminkäisen maksettavaksi määrätyn 3,4 miljoonan euron korvauksen liittyen Helsingin hovioikeuden päätökseen Suomen ympäristönsuojelulain rikkomisesta ja 1,8 miljoonaa euroa Lemminkäisen ja YIT:n suunniteltuun yhdistymiseen liittyviä transaktiokustannuksia.

Tilaukset

Tilaukset ja saadut tilaukset										
		Tilaukset kauden lopussa			Katsauskaudella saadut tilaukset					
		30.6.2017	30.6.2016	Muutos	4-6/2017	4-6/2016	Muutos	1-6/2017	1-6/2016	Muutos
Päällystys	M€	343,3	345,0	-1,7	149,0	169,5	-20,5	337,5	314,8	22,7
Infraprojektit	M€	317,8	361,3	-43,5	87,9	93,4	-5,5	134,5	230,8	-96,3
Suomen talonrakentaminen	M€	885,2	730,2	155,0	179,3	82,4	96,9	364,6	180,0	184,6
Venäjän toiminnot	M€	101,0	59,3	41,7	9,9	37,5	-27,6	13,8	57,8	-44,0
Konserni yhteensä	M€	1 647,4	1 495,7	151,7	426,1	382,8	43,3	850,4	783,3	67,1
- josta myymätön osuus	M€	117,1	101,3	15,8						

Vuosineljänneksen lopussa konsernin tilaukset olivat 1 647,4 milj. euroa (1 495,7). Uusien tilausten määrä huhti-kesäkuussa oli 426,1 milj. euroa (382,8) ja tammi-kesäkuussa 850,4 milj. euroa (783,3).

Päällystyksessä uusien tilausten määrä pieneni vertailukaudesta. Infraprojektien uudet tilaukset sisältävät uuden eritasoliittymän rakentamisen Kempeleeseen ja Logomon jalankulkusillan rakentamisen Turkuun, FV6 Hagebyveien -tien ja FV556 Hjellestadsvegen -tien kunnostamisen Norjassa sekä useita tienkunnostusprojekteja Baltian maissa ja uudet ajoneuvojen tarkastuspisteet ja odotusalueet Tallinnan satamaan. Suomen talonrakentamisen saadut tilaukset sisältävät seitsemän uuden omaperustaisen asuntokohteen aloitukset sekä Turun ammattikorkeakoulun Kupittaaan kampuksen rakentamisen ja Helsingin keskustassa sijaitsevan Mikonkatu 9:n kiinteistön peruskorjauksen. Lisäksi tilaukseen kirjattiin Sodankylän hyvinvointikeskuksen elinkaarihanke. Venäjän toimintojen uudet tilaukset ovat päällystystöitä.

Tase, rahoitus ja rahavirta

Tase ja rahoitus		30.6.2017	30.6.2016	Muutos 6/17 vs 6/16	31.3.2017	Muutos 6/17 vs 3/17	31.12.2016
Taseen tunnusluvut							
Omavaraisuusaste ¹⁾	%	34,7	33,8		37,3		39,5
Nettovelkaantumisaste ²⁾	%	53,3	52,2		47,7		24,3
Sijoitetun pääoman tuotto, ROCE, liukuva 12 kk	%	11,0	4,6		11,6		11,3
Sijoitettu pääoma	M€	507,3	597,5	-90,2	503,6	3,7	546,2
Sidottu pääoma	M€	420,6	446,4	-25,8	392,9	27,7	388,2
Nettokäyttöpääoma	M€	219,8	236,9	-17,1	188,6	31,2	187,8
Rahoitusasema ja likviditeetti							
Korollinen velka	M€	213,0	281,3	-68,3	215,1	-2,1	212,5
- josta pitkäaikaista velkaa	M€	119,2	119,9	-0,7	119,9	-0,7	119,6
- josta lyhytaikaista velkaa	M€	93,8	161,5	-67,7	95,2	-1,4	92,9
Likvidit varat	M€	56,2	116,2	-60,0	77,5	-21,3	131,4
Korollinen nettovelka	M€	156,8	165,2	-8,4	137,6	19,2	81,1
Sitovia luottolimiittejä, nostettavissa	M€	200,0	185,0	15,0	200,0	0,0	185,0
Tililimiittisopimuksia, nostettavissa	M€	12,5	12,4	0,1	12,5	0,0	12,4

1) Omavaraisuusaste, mikäli hybridilainat käsiteltäisiin vieraana pääomana: 6/2017: 30,6 %, 6/2016: 26,4 % ja 12/2016: 35,4 %.

2) Nettovelkaantumisaste, mikäli hybridilainat käsiteltäisiin vieraana pääomana: 6/2017: 73,8 %, 6/2016: 95,0 % ja 12/2016: 38,8 %.

Taseen loppusumma 30.6.2017 oli 1 018,0 milj. euroa (1 055,5), josta oman pääoman määrä oli 294,3 milj. euroa (316,1). Oma pääoma sisältää 34,8 milj. euroa (69,3) hybridilainaa. Yhtiöllä on oikeus lunastaa takaisin hybridilainan jäljellä oleva nimellisarvo, 35,2 miljoonaa euroa, aikaisintaan maaliskuussa 2018.

Konsernin sidottu pääoma 30.6.2017 oli 420,6 milj. euroa (446,4). Nettokäyttöpääoma kauden lopussa oli 219,8 milj. euroa (236,9). Käyttöpääoma pieneni vertailukaudesta erityisesti Suomen talorakentamisessa.

Korollinen velka vuosineljänneksen lopussa oli 213,0 milj. euroa (281,3) ja korollinen nettovelka 156,8 milj. euroa (165,2). Pitkäaikaisen korollisen velan osuus lainasalkussa oli kauden lopussa 56 % (43). Likvidit varat olivat 56,2 milj. euroa (116,2). Yhtiön korollisesta velasta 99,8 milj. euroa (99,7) oli joukkovelkakirjalainoja, 83,1 milj. euroa (98,4) vaihto-omaisuusyhtiöiden velkoja, 29,4 milj. euroa (31,3) rahoitusleasingvelkoja ja 0,7 milj. euroa (2,5) muita rahoitusvelkoja. Yritystodistuksia ei ollut käytössä katsauskauden lopussa (49,6).

Lemminkäinen allekirjoitti maaliskuussa 2017 uuden 200 miljoonan euron sitovan luottolimiitin. Luottolimiitti erääntyy vuoden 2020 ensimmäisellä kvartaalilla, ja siinä on kaksi yhden vuoden jatko-optiota. Samalla yhtiö irtisanoi edellisen 185 miljoonan euron sitovan luottolimiittinsä, joka olisi erääntynyt vuoden 2018 ensimmäisellä kvartaalilla. Toisen vuosineljänneksen aikana Lemminkäinen on neuvotellut luvan poiketa tietyistä luottolimiitin ehdoista, mikä liittyy suunniteltuun yhdistymiseen YIT:n kanssa. Kauden päättyessä yhtiöllä oli nostettavissa olevia sitovia luottolimiittejä 200,0 milj. euroa (185,0) ja tililimiittisopimuksia 12,5 milj. euroa (12,4). Lainasalkusta 66 % (50) oli sidottu kiinteään korkoon.

Nettorahoituskulut olivat huhti–kesäkuussa 4,1 milj. euroa (4,8) ja tammi–kesäkuussa 8,4 milj. euroa (8,7). Hybridilainojen korkokuluja ei kirjata tuloslaskelman rahoituskuluihin, vaan ne vaikuttavat osakekohtaiseen tulokseen ja omaan pääomaan.

Liiketoiminnan rahavirta oli huhti–kesäkuussa 4,0 milj. euroa (25,6) ja tammi–kesäkuussa -44,8 milj. euroa (7,2). Liiketoiminnan rahavirtaa pienensivät nettokäyttöpääoman muutokset. Erityisesti päällystys-segmentissä ja Venäjän toiminnoissa nettokäyttöpääoma kasvoi vertailukautta enemmän.

Yhtiö jatkaa taseen ja kassavirran hallintaa, ja sen tavoitteena on lisätä Suomen talonrakentamisen tontti-investointeja kasvukeskuksiin.

Liiketoimintasegmentit

Päällystys

Toimintaympäristö

Suomen valtion päällystysvolyymit pysyivät edellisvuoden tasolla. Ruotsissa markkinatilanne oli hyvä, ja Norjassa valtion investoinnit kasvoivat. Tanskassa hintakilpailu pysyi kireänä.

Päällistysavainluvut		4-6/2017	4-6/2016	Muutos	1-6/2017	1-6/2016	Muutos	1-12/2016
Liikevaihto	M€	175,9	198,4	-22,5	218,8	230,3	-11,5	648,5
Liikevoitto	M€	8,5	15,6	-7,1	-16,3	-9,7	-6,6	20,8
% liikevaihdosta	%	4,8	7,9		-7,4	-4,2		3,2
Saadut tilaukset	M€	149,0	169,5	-20,5	337,5	314,8	22,7	442,1
Tilaukanta ¹⁾	M€	343,3	345,0	-1,7	343,3	345,0	-1,7	193,7
Sidottu pääoma ¹⁾	M€	210,0	207,4	2,6	210,0	207,4	2,6	189,0

1) kauden lopussa

Huhti–kesäkuu 2017 (4-6/2016)

Liikevaihto huhti–kesäkuussa oli 175,9 milj. euroa (198,4), josta 51 % (52) tuli Suomesta ja 49 % (48) Skandinaviasta. Liikevaihtoa vähensivät pienemmät volyymit Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa sekä kiviainesliiketoiminnassa. Volyymeihin ja liikevoittoon vaikutti päällistyskauden aloituksen viivästyminen poikkeuksellisen kylmän sään takia erityisesti Suomessa, Norjassa ja Ruotsissa. Liikevoitto oli 8,5 milj. euroa (15,6). Liikevoittoa heikensi Norjassa operatiivisten haasteiden osoittautuminen arvioitua vaikeammiksi; Ruotsissa toimintojen uudelleenorganisointi etenee suunnitellusti. Tanskassa kireä kilpailu on vaikuttanut hintatasoon, ja kilpailukyvyyn parantamiseksi on ryhdytty toimenpiteisiin.

Saadut tilaukset huhti–kesäkuussa olivat 149,0 milj. euroa (169,5). Tilaukanta oli katsauskauden lopussa 343,3 milj. euroa (345,0).

Tammi–kesäkuu 2017 (1-6/2016)

Liikevaihto tammi–kesäkuussa oli 218,8 milj. euroa (230,3), josta 50 % (53) tuli Suomesta ja 50 % (47) Skandinaviasta. Liikevaihtoa pienensivät pienemmät volyymit Norjassa ja Ruotsissa. Liikevoitto oli -16,3 milj. euroa (-9,7). Liikevoittoon vaikutti päällistyskauden viivästyminen poikkeuksellisen kylmän sään takia erityisesti Suomessa, Norjassa ja Ruotsissa. Liikevoittoa heikensi Norjassa operatiivisten haasteiden osoittautuminen arvioitua vaikeammiksi; Ruotsissa toimintojen uudelleenorganisointi etenee suunnitellusti. Tanskassa kireä kilpailu on vaikuttanut hintatasoon, ja kilpailukyvyyn parantamiseksi on ryhdytty toimenpiteisiin.

Sidottu pääoma oli katsauskauden lopussa 210,0 milj. euroa (207,4).

Myydyn ja levitetyn asfaltin määrä tammi–kesäkuussa oli 2,0 miljoonaa tonnia (2,1).

Infraprojektit

Toimintaympäristö

Kaupungistuminen, teollisuuden investoinnit sekä investoinnit energiainfrastruktuuriin lisäsivät vaativan infrarakentamisen kysyntää. Etenkin Ruotsissa ja Norjassa markkina oli vahva, ja molemmissa maissa on käynnissä tai suunnitteilla useita suuria infrahankkeita. Suomessa rakentamista tukivat infrarakentamisen hankkeet kasvukeskuksissa. Baltian maissa markkina on alkanut kasvaa.

Infraprojektien avainluvut		4-6/2017	4-6/2016	Muutos	1-6/2017	1-6/2016	Muutos	1-12/2016
Liikevaihto	M€	122,1	116,6	5,5	201,7	181,6	20,1	426,2
Liikevoitto	M€	1,8	3,8	-2,0	-1,8	0,3	-2,1	12,5
% liikevaihdosta	%	1,4	3,2		-0,9	0,2		2,9
Saadut tilaukset	M€	87,9	93,4	-5,5	134,5	230,8	-96,3	342,2
Tilaukanta ¹⁾	M€	317,8	361,3	-43,5	317,8	361,3	-43,5	271,6
Sidottu pääoma ¹⁾	M€	47,7	27,9	19,8	47,7	27,9	19,8	30,3

1) kauden lopussa

Huhti–kesäkuu 2017 (4-6/2016)

Liikevaihto huhti–kesäkuussa oli 122,1 milj. euroa (116,6), josta 54 % (60) tuli Suomesta, 16 % (15) Skandinaviasta ja 30 % (25) Baltian maista. Liikevaihtoa kasvattivat vertailukautta suuremmat volyymit Suomessa, Ruotsissa ja Baltian maissa. Liikevoitto 1,8 milj. euroa (3,8) laski vertailukaudesta pääasiassa Baltian maiden matalampien katteiden takia.

Saadut tilaukset huhti–kesäkuussa olivat 87,9 milj. euroa (93,4). Uudet tilaukset sisältävät uuden eritasoliittymän rakentamisen Kempeleeseen ja Logomon jalankulkusillan rakentamisen Turkuun, FV6 Hagebyveien -tien ja FV556 Hjellestadsvägen -tien kunnostamisen Norjassa sekä useita tienkunnostusprojekteja Baltian maissa ja uudet ajoneuvojen tarkastuspisteet ja odotusalueet Tallinnan satamaan. Tilaukanta oli katsauskauden lopussa 317,8 milj. euroa (361,3).

Tammi–kesäkuu 2017 (1-6/2016)

Liikevaihto tammi–kesäkuussa oli 201,7 milj. euroa (181,6), josta 58 % (65) tuli Suomesta, 20 % (16) Skandinaviasta ja 22 % (19) Baltian maista. Liikevaihtoa kasvattivat vertailukautta suuremmat volyymit Suomessa, Ruotsissa ja Baltian maissa. Liikevoitto oli -1,8 milj. euroa (0,3). Liikevoitto laski vertailukaudesta Ruotsissa, Norjassa ja Baltian maissa mutta kasvoi Suomessa. Sidottu pääoma oli katsauskauden lopussa 47,7 milj. euroa (27,9). Sidottua pääomaa kasvatti nettokäyttöpääoman kasvu.

Suomen talonrakentaminen

Toimintaympäristö

Talonrakentamisen kokonaismarkkinatilanne oli vakaa. Asuntotuotanto oli edelleen vilkasta, ja kysyntä painottui pieniin asuntoihin kasvukeskuksissa. Sijoittajien kysyntä pysyi vakaana, ja kuluttajamyynä on piristynyt. Toimitilarakentamisen kysyntää ylläpitivät yksittäiset suurhankkeet sekä julkisen sektorin hankkeet.

Suomen talonrakentamisen avainluvut		4-6/2017	4-6/2016	Muutos	1-6/2017	1-6/2016	Muutos	1-12/2016
Liikevaihto	M€	155,8	141,0	14,8	269,6	254,1	15,5	581,2
Liikevoitto	M€	7,9	3,7	4,2	8,5	3,0	5,5	17,2
% liikevaihdosta	%	5,0	2,6		3,1	1,2		3,0
Saadut tilaukset	M€	179,3	82,4	96,9	364,6	180,0	184,6	422,1
Tilaukanta ¹⁾	M€	885,2	730,2	155,0	885,2	730,2	155,0	698,2
Sidottu pääoma ¹⁾	M€	204,9	246,7	-41,8	204,9	246,7	-41,8	215,8

1) kauden lopussa

Huhti–kesäkuu 2017 (4-6/2016)

Liikevaihto huhti–kesäkuussa oli 155,8 milj. euroa (141,0). Liikevoitto oli 7,9 milj. euroa (3,7). Liikevaihtoa kasvatti pääkaupunkiseudulla omaperusteisen asuntorakentamisen korkeampi volyymi; muualla Suomessa kasvu johtui toimitilarakentamisen ja omaperusteisen asuntorakentamisen volyymien kasvusta. Liikevoittoa kasvattivat sekä suuremmat volyymit että paremmat katteet. Katsauskaudella valmistui 4 omaperusteista asutokohdetta (4), yhteensä 149 asuntoa (192).

Saadut tilaukset huhti–kesäkuussa olivat 179,3 milj. euroa (82,4), ja ne sisältävät seitsemän uuden omaperusteisen asutokohteen aloitukset sekä Turun ammattikorkeakoulun Kupittaaan kampuksen rakentamisen ja Helsingin keskustassa sijaitsevan Mikonkatu 9:n kiinteistön peruskorjauksen. Lisäksi tilaukantaan kirjattiin Sodankylän hyvinvointikeskuksen elinkaarihanke. Tilaukanta oli katsauskauden lopussa 885,2 milj. euroa (730,2).

Tammi–kesäkuu 2017 (1-6/2016)

Liikevaihto tammi–kesäkuussa oli 269,6 milj. euroa (254,1). Liikevoitto oli 8,5 milj. euroa (3,0). Liikevaihtoa kasvatti pääkaupunkiseudulla omaperusteisen asuntorakentamisen suurempi volyymi. Muualla Suomessa liikevaihtoa kasvatti toimitilarakentaminen. Liikevoittoa kasvattivat suuremmat volyymit ja kateparannukset pääkaupunkiseudun omaperusteisessa asuntorakentamisessa sekä muun Suomen urakoinnissa.

Katsauskauden lopussa valmiiden myymättömien asuntojen määrä oli 142 (244). Liiketoimintaan sidotun pääoman määrä oli katsauskauden lopussa 204,9 milj. euroa (246,7). Sidotun pääoman määrää pienensi pääasiassa valmiiden asuntojen myynti. Tulevaisuudessa yhtiön tavoitteena on lisätä tontti-investointeja kasvukeskuksiin.

Vuonna 2017 omaperusteisia asuntoja valmistuu vuotta 2016 enemmän. Valtaosa niistä valmistuu vuoden jälkimmäisellä puoliskolla.

Lemminkäisen asuntotuotanto (omaperusteinen ja neuvottelu-urakointi)		4-6/2017	4-6/2016	Muutos	1-6/2017	1-6/2016	Muutos	1-12/2016
Aloitukset	kpl	500	241	259	771	472	299	1 106
- joista omaperusteisia	kpl	429	123	306	656	246	410	871
Valmistuneet	kpl	290	192	98	427	342	85	1 042
- joista omaperusteisia	kpl	149	192	-43	214	288	-74	664
Myydyt	kpl	335	278	57	689	617	72	1 234
- joista omaperusteisia	kpl	264	154	110	574	385	189	1 002
Sijoittajamyyni	%	34	50		37	45		31
Rakenteilla ¹⁾	kpl	1 794	1 527	267	1 794	1 527	267	1 482
- joista myymättömiä ¹⁾	kpl	551	365	186	551	365	186	433
Valmiit myymättömät ¹⁾	kpl	142	244	-102	142	244	-102	185
Tonttivarannon tasearvo ¹⁾	M€	96,0	102,9	-6,9	96,0	102,9	-6,9	94,0
Aloitukset, kilpailu-urakointi	kpl	57	127	-70	96	155	-59	312

1) kauden lopussa

Venäjän toiminnot

Toimintaympäristö

Venäjällä talouskasvu on alhaisella tasolla. Talonrakentamisen neuvottelu-urakoinnissa urakoitsijan luotettavuus on edelleen kilpailuetu. Suurten väylien rakennus- ja korjaushankkeet ylläpitivät päällystysten kysyntää.

Venäjän toimintojen avainluvut		4-6/2017	4-6/2016	Muutos	1-6/2017	1-6/2016	Muutos	1-12/2016
Liikevaihto	M€	21,5	12,1	9,4	31,3	17,9	13,4	54,5
Liikevoitto	M€	0,0	-0,6	0,6	-1,1	-1,2	0,1	-3,8
% liikevaihdosta	%	-0,2	-5,3		-3,5	-6,8		-7,0
Saadut tilaukset	M€	9,9	37,5	-27,6	13,8	57,8	-44,0	140,9
Tilaukset ¹⁾	M€	101,0	59,3	41,7	101,0	59,3	41,7	101,7
Sidottu pääoma ¹⁾	M€	35,6	30,7	4,9	35,6	30,7	4,9	23,7

1) kauden lopussa

Huhti–kesäkuu 2017 (4-6/2016)

Liikevaihto oli huhti–kesäkuussa 21,5 milj. euroa (12,1). Volyymit kasvoivat sekä talonrakentamisessa että päällystyksessä. Liikevoitto oli 0,0 euroa (-0,6). Liikevoittoa kasvatti talonrakentamisen suurempi volyymi.

Valuuttakurssimuutosten vaikutus euromääräiseen liikevaihtoon oli +3,8 milj. euroa ja liikevoittoon 0,0 milj. euroa.

Saadut tilaukset olivat huhti–kesäkuussa 9,9 milj. euroa (37,5). Tilaukset olivat katsauskauden lopussa 101,0 milj. euroa (59,3).

Tammi–kesäkuu 2017 (1-6/2016)

Liikevaihto oli tammi–kesäkuussa 31,3 milj. euroa (17,9). Volyymit kasvoivat sekä talonrakentamisessa että päällystyksessä. Liikevoitto oli -1,1 milj. euroa (-1,2). Valuuttakurssimuutosten vaikutus euromääräiseen liikevaihtoon oli 6,2 milj. euroa ja liikevoittoon -0,2 milj. euroa.

Katsauskauden lopussa yhtiöllä oli Venäjällä 1 valmis myymätön asunto (6). Sidottu pääoma oli 35,6 milj. euroa (30,7).

Investoinnit

Bruttoinvestoinnit olivat huhti–kesäkuussa 18,1 milj. euroa (6,8), mikä oli 2,6 % (1,0) yhtiön liikevaihdosta. Investoinnit olivat pääosin päällystys- ja infraprojektit-segmenttien koneiden ja kaluston korvausinvestointeja.

Henkilöstö

Lemminkäisen palveluksessa oli katsauskauden lopussa 5 960 henkilöä (5 391) eli 569 henkilöä enemmän kuin vuotta aiemmin. Yli puolet henkilöstöstä työskentelee Suomessa. Henkilöstömäärä kasvoi eniten Venäjän toiminnoissa, missä talonrakentamisen ja päällystyksen volyymit ovat kasvaneet. Infraprojektien organisaatiota on vahvistettu tukemaan segmentin kasvutavoitteita. Henkilöstömäärän muutos maaliskuun 2017 lopusta kesäkuun 2017 loppuun johtuu pääosin päällystyskauden alkamisesta ja edellä mainitusta Venäjän toimintojen kasvusta.

Henkilöstö segmentteittäin		30.6.2017	30.6.2016	Muutos 6/17 vs 6/16	31.3.2017	Muutos 6/17 vs 3/17	31.12.2016
Päällystys	henkilöä	2 355	2 328	27	1 402	953	1 412
Infraprojektit	henkilöä	1 484	1 392	92	1 225	259	1 212
Suomen talonrakentaminen	henkilöä	1 137	1 087	50	1 037	100	1 048
Venäjän toiminnot	henkilöä	846	439	407	604	242	425
Emoyhtiö ja muut	henkilöä	138	145	-7	138	0	147
Konserni, yhteensä	henkilöä	5 960	5 391	569	4 406	1 554	4 244

Henkilöstö maittain		30.6.2017	30.6.2016	Muutos 6/17 vs 6/16	31.3.2017	Muutos 6/17 vs 3/17	31.12.2016
Suomi	henkilöä	3 140	3 067	73	2 237	903	2 349
Ruotsi, Norja, Tanska	henkilöä	1 081	1 066	15	886	195	829
Baltian maat	henkilöä	886	808	78	671	215	632
Venäjä	henkilöä	846	439	407	604	242	425
Muut maat	henkilöä	7	11	-4	8	-1	9
Konserni, yhteensä	henkilöä	5 960	5 391	569	4 406	1 554	4 244

Osakkeet ja osakkeenomistajat

Yhtiöllä on yksi osakesarja. Kukin osake oikeuttaa yhteen ääneen yhtiökokouksessa ja samansuuruiseen osinkoon. Lemminkäisen osakepääoma on 34 042 500 euroa, ja osakkeiden lukumäärä katsauskauden lopussa oli 23 219 900 kappaletta.

Kaupankäynti osakkeilla

Lemminkäisen kaikkien osakkeiden markkina-arvo 30.6.2017 oli 596,4 milj. euroa (301,6). Lemminkäinen Oyj:n osakkeen kurssi 1.1.2017 Nasdaq Helsinki Oy:ssä oli 20,40 euroa (13,79) ja 30.6.2017 25,70 euroa (13,00). Nasdaq Helsinki Oy:n lisäksi Lemminkäisen osakkeella käydään kauppaa myös vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla. Osakkeiden kokonaisvaihto tammi–kesäkuussa 2017 oli yhteensä 1 243 579 kappaletta (603 533), josta 15,5 % (3,5) tuli vaihtoehtoisilta markkinapaikoilta. (Lähde: Fidessa Fragmentation Index, <http://fragmentation.fidessa.com>)

Osakkeenomistajat

Yhtiöllä oli 30.6.2017 kaikkiaan 4 113 osakkeenomistajaa (4 365). Hallintarekisteröityjen ja ulkomaalaisten omistajien osuus Lemminkäinen Oyj:n kaikista osakkeista ja äänimäärästä oli 14,2 % (12,5). Yhtiön omistusosuuksien jakautuminen sektori- ja suuruusluokittain, suurimmat osakkeenomistajat sekä johdon osakeomistukset löytyvät yhtiön verkkosivuilta osoitteesta www.lemminkainen.fi/Sijoittajat/Omistajat.

Osakassopimukset

Yhtiön tiedossa ei ole sellaisia osakkaiden välisiä sopimuksia, joilla olisi merkitystä omistuksen tai äänivallan käyttämiselle yhtiökokouksissa.

Liputusilmoitukset

Lemminkäinen ei vastaanottanut vuoden 2017 ensimmäisen puoliskon aikana yhtään liputusilmoitusta.

Omat osakkeet

Lemminkäinen tiedotti 13.3.2017 vuosien 2013–2015 osakepalkkiojärjestelmään liittyvästä suunnatusta osakeannista omilla osakkeilla. Osakeannissa luovutettiin 1 687 yhtiön hallussa olevaa omaa osaketta.

Lemminkäisellä oli 30.6.2017 hallussaan 15 000 omaa osaketta, mikä oli 0,06 % kaikista osakkeista.

Oikeudenkäynnit

Asfalttikartelliin liittyvät vahingonkorvaukset

Asfalttikartelliin liittyvien vahingonkorvausten osalta ei ole tapahtunut muutoksia 27.4.2017 julkaistun osavuosisikatsauksen jälkeen. Helsingin hovioikeus antoi 20.10.2016 päätökset asfalttikartelliin liittyvistä vahingonkorvauksista. Niiden 37 kanteen osalta, joissa Lemminkäinen oli vastaajana, Lemminkäinen ja muut asfalttialan yritykset ovat oikeutettuja saamaan palautuksia yhteensä noin 20 miljoonaa euroa (sisältäen noin 14 miljoonaa euroa vähemmän pääomakorvauksia sekä noin 6 miljoonaa euroa vähemmän korkoja ja oikeudenkäyntikuluja kuin mitä käräjäoikeus oli määrännyt).

Näistä palautuksista Lemminkäinen on oikeutettu saamaan (perustuen Lemminkäisen omaan osuuteen ja niiden muiden vastaajien osuuksiin, jotka Lemminkäinen on maksanut) yhteensä noin 19 miljoonaa euroa sisältäen pääomakorvauksia, korkoja ja oikeudenkäyntikuluja. Nämä tulot Lemminkäinen kirjasi vuoden 2016 neljännen vuosineljänneksen tulokseensa.

Lemminkäinen on pitänyt vahingonkorvauksia perusteettomina. Lemminkäinen on ilmoittanut hakevansa valituslupaa korkeimmalta oikeudelta niistä hovioikeuden päätöksistä, joissa kantajien vaatimukset hyväksyttiin osittain ja joiden osalta Lemminkäinen ei ole saavuttanut sovintoratkaisua hovioikeuden päätösten jälkeen. Lemminkäinen on sopinut yhteensä 17 kunnan ja Suomen valtion kanssa. Osapuolet sopivat, etteivät hae korkeimmalta oikeudelta valituslupaa hovioikeuden päätöksistä taikka että peruuttavat valituslupahakemuksensa.

Korkeimmassa oikeudessa on Lemminkäisen osalta edelleen vireillä muut Lemminkäisen jättämät 13 valituslupahakemusta sekä 19 kunnan valituslupahakemukset koskien Helsingin hovioikeuden 20.10.2016 antamia päätöksiä.

Hovioikeudessa käsiteltyjen kanteiden lisäksi kärjäoikeuden käsittelyn alkamista odottaa 21 vahingonkorvauskannetta Lemminkäistä ja muita asfalttialan yrityksiä vastaan. Käsittelyn alkamista odottavien kanteiden pääomamäärä on yhteensä noin 26 miljoonaa euroa, joista Lemminkäinen on tehnyt Helsingin hovioikeuden päätösten perusteella yhteensä 5,2 miljoonan euron kuluvarauksen.

Aiheesta löytyy lisätietoa yhtiön verkkosivuilta osoitteessa

<http://www.lemminkainen.fi/Lemminkainen/Sijoittajat/Lemminkainen-sijoituskohteena/Asfalttikartelliasia/>.

Kierrätysasfaltin käyttömääriin liittyvät kiintiöt

Helsingin hovioikeus antoi 11.4.2017 päätöksensä ympäristörikkomussyyteestä.

Hovioikeus muutti Tuusulan kärjäoikeuden kesäkuussa 2015 antaman vapauttavan päätöksen Lemminkäistä ja sen kahta työntekijää vastaan nostetussa ympäristörikkomussyytteessä, joka liittyy yhtiön Sammonmäen asfalttiaseman ympäristöluvista määritettyihin kiintiöihin kierrätysasfaltin käyttömääristä asfalttimassan tuotannossa. Syyttäjä vaati Lemminkäiseltä rikoshyödyn menettämisenä 3,4 miljoonaa euroa sekä yhteisösakkona vähintään 120 000 euroa.

Hovioikeus on kärjäoikeuden tavoin katsonut, ettei kierrätysasfaltin käyttämisen asfaltin valmistuksessa ollut omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista. Asfalttiaseman toiminnasta vastuullisina vastaajat olivat kuitenkin laiminlyöneet ympäristölupaa siten, että asfalttiasemalla oli käytetty kierrätysasfalttia enemmän kuin ympäristölupa salli. Lemminkäisen kaksi työntekijää on siksi tuomittu Suomen ympäristönsuojelulain rikkomisesta päiväsakkoihin.

Lisäksi Lemminkäinen on tuomittu menettämään valtiolle rikoksen tuottamana taloudellisena hyötynä 3,4 miljoonaa euroa, minkä määrän yhtiö on hovioikeuden mukaan säästänyt kustannuksina käyttäessään kierrätysasfalttia yli sallitun määrän. Lemminkäinen kirjasi velan ensimmäisen vuosineljänneksen tulokseensa. Vaatimukset yhteisösakosta hylättiin.

Lemminkäinen on pitänyt syytettä perusteettomana. Yhtiö ja yksi sen työntekijä ovat hakeneet hovioikeuden päätökseen valituslupaa korkeimmasta oikeudesta.

Valmisbetonin laatuongelmat

Rakennustoiminnassaan Lemminkäinen käyttää raaka-aineena mm. valmisbetonia. Vuoden 2016 aikana joissakin, etenkin infrahankkeissa, on syntynyt epäily siitä, että Suomessa käytetty valmisbetoni ei kaikilta osin täyttäisi sille asetettuja laatuvaatimuksia. Kuten julkisuudessa on Suomessa kirjoitettu, esimerkiksi Turun T3-sairaalan kansirakennushankkeessa, jossa Lemminkäinen on toiminut projektinjohtourakoitsijana, on ollut laatuongelmia. On väitetty, että rakenteissa käytetty valmisbetoni ei täyttäisi sille asetettuja laatuvaatimuksia, jonka johdosta tiettyjä rakenteita on jouduttu jopa purkamaan.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri on Turun yliopistollisen keskussairaalan T3-rakennuksen kansirakennushankkeen tilaajana esittänyt korvausvaatimuksia Lemminkäiselle liittyen valmisbetonin laatuun. Näiden vaatimusten pääomamäärä on tällä hetkellä noin 17 miljoonaa euroa.

Lemminkäisen käsityksen mukaan betonin laadusta on vastuussa betonin toimittanut taho. Lemminkäinen on tästä syystä jättänyt Helsingin kärjäoikeuteen vahingonkorvausvaatimuksen betonin toimittajaa, Rudus Oy:tä, vastaan liittyen mahdollisista laatupoikkeamista johtuviin kuluihin. Vaatimuksen pääomamäärä on tällä hetkellä noin 20 miljoonaa euroa.

Lemminkäinen ei ole tehnyt varauksia näihin vaatimuksiin liittyen.

Riskit ja epävarmuustekijät

Lemminkäiselle riskienhallinta on olennainen osa liiketoimintaa, jotta merkittävimmät strategiset, operatiiviset, taloudelliset ja vahinkoriskit tunnistetaan, analysoidaan, arvioidaan ja hallitaan ennakoivasti. Riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa konsernin strategisten ja operatiivisten tavoitteiden saavuttaminen parhaalla mahdollisella tuloksella sekä turvata toiminta myös muuttuvissa olosuhteissa.

Globaalin talouden ja rahoitusmarkkinoiden epävarmuus saattaa vaikuttaa haitallisesti Lemminkäisen toimintaan, tulokseen, taloudelliseen asemaan ja pääoman lähteisiin. Etenkin Suomessa yhtiön liiketoiminta on riippuvainen uudisrakentamisen syklisyydestä. Lemminkäinen hallinnoi tämäntyyppisiä riskejä rakenteellisesti hajauttamalla liiketoimintaa Skandinaviaan, Baltian maihin ja Venäjälle.

Muutosjohtamisella, rekrytointien onnistumisella sekä osaavalla ja motivoituneella henkilöstöllä on tärkeä rooli tavoitteiden mukaisen tuloksellisen, ja liiketoimintaa säätevien lakien ja asetusten sekä hyvien liiketoimintatapojen mukaisen, toiminnan varmistamisessa. Liiketoimintasegmentit ja tukitoiminnot kehittävät toimintamallejaan ketteryyden, kustannustehokkuuden ja toiminnan yhdenmukaisuuden kasvattamiseksi.

Yhtiön kehitys- ja liiketoimintaprojektien menestykseen vaikuttavat suuresti osaavan henkilöstön saatavuus ja sitoutuneisuus. Lisäksi Lemminkäisen tulostulon paraneminen edellyttää johtamisjärjestelmien aktiivista ylläpitämistä, suorituksen johtamista ja muutosjohtamisessa onnistumista. Yhtiö hallinnoi näihin liittyviä riskitekijöitä huolellisella suunnittelulla, esimiestyön tukemisella ja kouluttamisella sekä panostamalla nykyisten työntekijöiden osaamisen kehittämiseen ja työmotivaation kasvattamiseen.

Venäjällä heikentynyt taloustilanne, ruplan kurssivaihtelut ja pitkittynyt poliittinen epävarmuus tai EU:n ja Venäjän välisten pakotteiden merkittävä kärjistyminen voivat vaikuttaa negatiivisesti Lemminkäisen liiketoimintaan. Lisäksi Venäjän poliittinen kulttuuri, lainsäädäntö ja sen tulkinta ja viranomaiskäytännöt verrattuna Suomeen sekä oikeusjärjestelmän, hallintomenettelyjen ja lainvalvonnan mekanismien tulkinnan epävarmuus ja muutokset voivat aiheuttaa riskejä. Jotta yhtiön riskitaso pysyy kohtuullisena, se ei toistaiseksi aloita uusia omaperusteisia rakennuskohteita Venäjällä.

Lainsäädännölliset ja poliittiset muutokset voivat vaikuttaa markkinoiden kehittymiseen ja siten Lemminkäisen liiketoiminnan kannattavuuteen. Yhtiö seuraa ja analysoi jatkuvasti toimintaympäristöään, sisäisiä prosessejaan ja toimintamallejaan sekä panostaa hyvän liiketavan periaatteiden ja hallinto- ja ohjausjärjestelmien ylläpitoon ja jalkauttamiseen ynnä ohjeistaa ja kouluttaa työntekijöitään.

Omaperusteisiin asunto- ja toimitilarakennusprojekteihin liittyy myynti- ja hintariskejä, sillä Lemminkäinen vastaa näissä hankkeissa koko toteutuksesta tonttien hankinnasta alkaen. Yhtiö seuraa ja hallitsee aktiivisesti riskejä, joka liittyy valmiiden myymättömien asuntojen ja muiden omaisuuserien sitomaan pääomaan. Lemminkäinen huomioi markkinamuutokset ja -riskit arvioidessaan uusien omaperusteisten kohteiden aloituksia. Uusia asuntokohteita aloitetaan vain, jos kohteilla on riittävän korkea varausaste. Valmiiden myymättömien asuntojen määrä pidetään mahdollisimman pienenä. Omaperusteiset toimitilakohteet myydään tavallisesti kiinteistösijoittajille rakennusprojektin alkuvaiheessa, mikä pienentää niihin liittyvää riskiä.

Lemminkäisen liiketoiminnan tulos riippuu onnistuneesta lupa-, sopimus- ja projektinhallinnasta, johon sisältyy riskejä esimerkiksi liittyen projektien hinnoitteluun, resurssien käyttöön, projektien suunnitteluun ja aikataulutukseen, hankintaketjun hallintaan, kustannusten hallintaan, muutosten hallintaan sekä korvausvaateiden käsittelyyn. Lisäksi projekteihin liittyvät oikeudenkäynnit saattavat vaikuttaa negatiivisesti yhtiön taloudelliseen tulokseen. Lemminkäinen kehittää jatkuvasti sopimussuhteistaan sekä projektinhallintakäytäntöjään tarjous- ja toteutusvaiheessa. Lisäksi projektiseurannan järjestelmiä ja ohjausmalleja uusitaan.

Raaka-aineiden hinnanvaihtelulla voi olla tulosvaikutuksia. Lemminkäisen suurin yksittäinen hankittava raaka-aine on bitumi, jonka hinta määräytyy pitkälti öljyn maailmanmarkkinahinnan mukaisesti. Yhtiö hallinnoi bitumin hintariskiä sopimusehdoilla ja johdannaisilla.

Julkisen sektorin kysynnän muutokset vaikuttavat kilpailutilanteeseen ja voivat aiheuttaa vaihtelua tulonmuodostukseen. Muutokset säätilassa vaikuttavat etenkin päällystys-segmenttiin kuuluvien päällystys- ja kiviainesliiketoimintojen työkausien pituuteen, mikä saattaa vaikuttaa yhtiön tulokseen sekä sen ajoittumiseen.

Lemminkäinen altistuu toiminnassaan aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumisriskille sekä rahoitusriskeille, joista merkittävimpiä ovat rahoituksen hankinta-, likviditeetti-, valuuttakurssi-, korko- ja luottoriski. Rahoitusriskien hallinta perustuu yhtiön rahoituspolitiikkaan, joka määrittää rahoitusriskien hallinnan ja rahoitustoimien toimintaperiaatteet ja vastuunjaot. Ulkoiset tapahtumat voivat myös vaikuttaa negatiivisesti rahoituksen saatavuuteen, kustannuksiin ja/tai takaisinmaksusuunnitelmiin. Yhtiön tavoitteena on turvata rahoituksen saatavuus, optimoida likvidien varojen käyttö liiketoimintojen rahoittamisessa sekä minimoida korko- ja muut rahoituskustannukset. Liiketoiminnan valuuttakurssiriskejä suojataan ensisijaisesti operatiivisin keinoin. Tarvittaessa transaktioriskejä suojataan valuuttalainojen ja -johdannaisten avulla. Vuonna 2016 liikevaihdosta noin 25 % muodostui muissa valuutoissa kuin euroissa, joista keskeisimmät ovat Norjan, Ruotsin ja Tanskan kruunut sekä Venäjän rupla. Lemminkäinen ei suojaa translaatoriskiä. Suurin osa oman pääoman muuntoerosta kohdistuu Venäjän liiketoimintoihin.

Myös henkilö- ja tietoturvaan sekä IT-järjestelmiin liittyvät vahingot ja onnettomuudet voivat aiheuttaa Lemminkäiselle vahinkoriskejä. Yhtiö hallitsee näitä riskejä poikkeustilanteita varten tehdyillä suunnitelmilla. Uusien IT-järjestelmien käyttöönottoon liittyy myös riskejä, joita Lemminkäinen hallitsee huolellisella suunnittelulla ja koulutuksella.

Lemminkäinen ja YIT ilmoittivat 19.6.2017 suunnitelmasta yhdistää yhtiöt mahdollisuuksien mukaan joko 1.11.2017 tai 1.1.2018. Yhdistymisen viivästyksellä tai peruuntumisella voi olla negatiivinen vaikutus Lemminkäisen kehitykseen.

Lisätietoa oikeudenkäynneistä ja niihin liittyvistä vaatimuksista löytyy osavuosisikatsauksen kohdasta Oikeudenkäynnit. Taloudellisista riskeistä on lisäksi annettu tarkempi selvitys vuositilinpäätöksen liitetiedoissa.

Markkinanäkymät

Suomessa rakentamisen kokonaismäärän odotetaan hieman kasvavan vuonna 2017. Asuntorakentamisen ennustetaan pysyvän yleisesti hyvällä tasolla, vaikka sijoittajakysynnän arvioidaan laskevan jonkin verran vuoden 2016 korkeasta tasosta. Kysyntä painottuu yhä kasvukeskusten pieniin asuntoihin. Toimitilarakentamisen ennustetaan pysyvän vakaana yksittäisten suurhankkeiden sekä julkisen sektorin hankkeiden ansiosta. Korjausrakentamisen odotetaan kasvavan maltillisesti kaupungistumiskehityksen ja julkisen sektorin hankkeiden myötä.

Infrarakentamisen odotetaan kasvavan noin 2 % vuonna 2017. Hallituksen kehysriihen infrahankkeita koskevat päätökset ja suurten kaupunkien liikenneinfrainvestoinnit parantavat sekä päällystysten että infraprojektien näkymiä. Kalliorakentamisen markkina on laskussa. Valtion suunnitteleminen perusväylänpitopäätösten odotetaan pitävän päällystysten kysynnän vakaana vuonna 2017. Infraprojektien kysyntää ylläpitävät vaativat hankkeet kasvakeskuksissa sekä teollisuuden investoinnit, mutta kilpailu on kireää.

Norjassa ja Ruotsissa infrarakentamista tukevat valtion monivuotiset liikenneinfran kehitysohjelmat. Molemmissa maissa infrarakentamisen ennustetaan kasvavan vuonna 2017. Kasvukeskusten ympärillä on Ruotsissa ja Norjassa käynnissä tai suunnitteilla mittavia väylä- ja ratahankkeita, mikä lisää sekä infraprojektien että päällystysten kysyntää. Lisäksi erityisesti Norjassa panostetaan energiantuotannon kehittämiseen ja uusimiseen.

Tanskassa päällystysten kysynnän ennustetaan laskevan julkisen sektorin vähentäessä investointejaan tieinfrastruktuuriin.

Venäjällä talouskasvu pysynee alhaisella tasolla. Öljyn hinnan vaihtelu heijastuu valuuttakurssiin. Talonrakentamisen neuvottelu-urakoinnissa hintakilpailu on kireää, mutta urakoitsijan luotettavuus on muodostunut kilpailueduksi. Isojen väylien rakentamis- ja korjaustöiden odotetaan ylläpitävän päällystysten kysyntää.

Baltian maissa infrarakentamisen määrä on kääntynyt kasvuun.

Ohjeistus vuodelle 2017

Ohjeistus vuodelle 2017 säilyy muuttumattomana. Lemminkäinen arvioi, että vuonna 2017 sen liikevaihto kasvaa vuodesta 2016 (1 682,7 milj. euroa). Liikevoiton (IFRS) yhtiö odottaa vuonna 2017 paranevan 45,1 miljoonasta eurosta, joka vastaa vuoden 2016 operatiivista toimintaa.²

² Operatiivinen toiminta 45,1 miljoonaa euroa on laskettu vähentämällä yhtiön IFRS-liikevoitosta (67,6 miljoonaa euroa) 19,4 miljoonaa euroa palautuksia ja 8,0 miljoonaa euroa alennettuja kuluvarauksia liittyen Helsingin hovioikeuden asfalttikartellipäätöksiin sekä lisäämällä 4,9 miljoonaa euroa ydinliiketoimintoihin kuulumattomiin liiketoimintoihin liittyviä alaskirjauksia.

Helsingissä, 27. päivä heinäkuuta 2017

LEMMINKÄINEN OYJ
Hallitus

Puolivuositarkastuksen taulukko-osa

Laatimisperusta

Tämän puolivuositarkastuksen laadinnassa on sovellettu kaikkia IAS 34 Osavuositarkastukset -standardin vaatimuksia. Tätä puolivuositarkastusta tulee lukea yhdessä vuoden 2016 tilinpäätöksen kanssa, joka on laadittu IFRS-standardien mukaisesti. Puolivuositarkastuksen tiedot ovat tilintarkastamattomia.

Laskennalliset verosaamiset

Yhtiö arvioi säännöllisesti laskennallisten verosaamistensa hyödynnettävyyttä ja on edellisen kauden lopun mukaisesti kirjannut laskennalliset verosaamiset verotuksellisista tappioista määrään, jonka se arvioi tulostensa perusteella olevan hyödynnettävissä tulevaisuudessa. Yhtiöllä oli 30.6.2017 laskennallista verosaamista yhteensä 33,5 miljoonaa euroa, joka muodostui pääasiassa verotuksellisista tappioista Suomessa ja Norjassa. Yhtiö katsoo, että pääosa aiempina vuosina syntyneistä tappioista johtui tunnistetuista syistä, joiden uusiutuminen on epätodennäköistä. Suuri osa Suomen verotuksellisista tappioista johtuu käräjäoikeuden vuonna 2013 määräämistä asfalttikartelliin liittyvistä vahingonkorvauksista, minkä seurauksena pääosa Suomen verotappioista vanhenee vuonna 2023. Norjan verotappioilla ei ole vanhenemisaikaa.

Arvioiden käyttö

Tätä tilinpäätöstä laadittaessa johto on joutunut tekemään arvioita ja oletuksia sekä tekemään harkintaan perustuvia päätöksiä, jotka vaikuttavat tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamiseen sekä raportoitujen varojen, velkojen, tuottojen ja kulujen määrään. Toteumat voivat poiketa näistä arvioista. Tämän tilinpäätöksen laadinnassa käytetyt merkittävät yhtiön laatimisperiaatteisiin liittyvät johdon arviot sekä arvioiden epävarmuutta aiheuttavat tekijät olivat samat kuin vuoden 2016 tilinpäätöstä laadittaessa.

Laatimisperiaatteet

Tämän tilinpäätöksen laadinnassa on sovellettu samoja IFRS -standardien kirjaamis- ja arvostusperiaatteita kuin vuoden 2016 tilinpäätöksessä, huomioiden alempana esitetyt muutokset.

Toimintasegmentit

Yhtiö muutti raportointirakennettaan 1.1.2017. Vuoden alusta alkaen päällystys -segmentin Baltian toiminnot siirrettiin infraprojektit-segmenttiin.

Raportoittavat toimintasegmentit pysyvät samoina ja ovat: päällystys, infraprojektit, Suomen talonrakentaminen ja Venäjän toiminnot. Vertailukauden lukuja on muutettu ainoastaan päällystys- ja infraprojektit-segmenttien osalta. Konsernin muissa toiminnoissa raportoidaan konsernin emoyhtiö sekä muita segmenteille kohdistamattomia toimintoja ja omaisuuseriä.

Vuonna 2017 voimaan tulleet uudet standardit, tulkinnat ja IFRS-standardeihin tehdyt vuosittaiset parannukset ja muutokset

1.1.2017 alkaneella tilikaudella ei ole voimaan tulleita uusia standardeja, IFRIC-tulkintoja tai IFRS-standardeihin tehtyjä vuosittaisia parannuksia. Muutokset IAS 12 ja 7 standardeihin ovat vielä hyväksymättä EU:ssa. Näillä kahdella muutoksella ei kuitenkaan ole olennaista vaikutusta yhtiön konsernitalinpäätökseen.

Myöhemmin voimaan tulevat yhtiön soveltamat uudet standardit, tulkinnat ja IFRS-standardeihin tehdyt vuosittaiset parannukset tai muutokset

Useat uudet standardit, standardien muutokset ja tulkinnat tulevat voimaan vasta 1.1.2017 alkaneen tilikauden jälkeen, eikä niitä ole sovellettu tätä tilinpäätöstä laadittaessa.

Lemminkäinen on vuoden 2016 vuositilinpäätöksessä kuvannut IFRS 15 -standardin käyttöönoton arvioituja vaikutuksia perustuen yhtiön tekemään alustavaan vaikutusanalyysiin. Yhtiö ottaa standardin käyttöön takautuvasti soveltaen 1.1.2018 hyödyntäen kaikkia käytössä olevia standardin sallimia apukeinoja. Analyysin perusteella Lemminkäinen on tunnistanut tilinpäätöksessä 2016 kuvattuja sopimuselementtejä, joiden käsittely tulee eroamaan nykyisestä käytännöstä. Katsauskaudella yhtiö on tarkentanut alustavien vaikutusanalyysiensä lopputulemia sekä aloittanut standardin käyttöön oton edellyttämät toimenpiteet. Yhtiön arvio on edelleen, että uusi standardi ei tule olennaisesti vaikuttamaan konsernitilinpäätökseen muuten kuin lisäämällä liitetietoja. Arvio tarkentuu lähempänä standardin käyttöönottoajankohtaa, koska Lemminkäisen liiketoiminnan luonteesta johtuen lopulliset vaikutukset ovat riippuvaisia soveltamisajankohdan sopimusrakenteesta sekä sen hetkistä käytettävistä sopimusehdoista ja projektimuodoista.

Lisäksi yhtiö on kuvannut 2016 vuositilinpäätöksessään arvionsa IFRS 9 ja 16 -standardien vaikutuksista.

Millään muulla julkaistulla, muttei vielä voimassa olevalla IFRS-standardilla, IFRIC-tulkinnalla tai IFRS-standardeihin tehtävällä vuosittaisella parannuksella tai muutoksella ei odoteta olevan olennaista vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

Tilinpäätös ja liitetiedot

- 1) Konsernin tuloslaskelma
- 2) Konsernin laaja tuloslaskelma
- 3) Konsernitase
- 4) Konsernin rahavirtalaskelma
- 5) Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista
- 6) Toiminnan kausiluonteisuus
- 7) Konsernin tuloslaskelma vuosineljänneksittäin
- 8) Segmentti-informaatio
- 9) Taloudelliset ja osakekohtaiset tunnusluvut
- 10) Aineelliset hyödykkeet
- 11) Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot
- 12) Lähipiiritapahtumat
- 13) Ehdolliset varat ja velat

1) KONSERNIN TULOSLASKELMA

	4-6/ 2017	4-6/ 2016	1-6/ 2017	1-6/ 2016	1-12/ 2016
Milj. euroa	2017	2016	2017	2016	2016
Liikevaihto	466,0	457,1	706,3	673,8	1 682,7
Liiketoiminnan muut tuotot	2,4	3,9	4,7	5,4	43,6
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos	0,4	-5,3	17,2	-10,5	-31,2
Valmistus omaan käyttöön	0,1	0,0	0,2	0,1	0,1
Aineiden ja palveluiden käyttö	325,9	317,9	526,9	475,9	1 158,9
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	82,2	78,9	139,3	130,2	303,1
Poistot	8,4	9,2	12,6	13,4	34,3
Arvon alentumiset	0,2		0,2		0,2
Liiketoiminnan muut kulut	36,2	28,7	65,8	58,7	132,6
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista	0,0	0,1	-0,7	-0,8	1,5
Liikevoitto	15,9	21,2	-17,0	-10,2	67,6
Rahoitustuotot	0,1	0,2	0,2	0,2	0,8
Rahoituskulut	4,2	4,9	8,6	8,9	19,2
Tulos ennen veroja	11,8	16,4	-25,4	-18,9	49,2
Tuloverot	-2,3	-4,1	4,4	3,3	-11,2
Tilikauden tulos	9,4	12,3	-21,0	-15,6	38,0
Tilikauden tuloksen jakautuminen					
Emoyhtiön omistajille	9,4	12,3	-21,0	-15,6	38,0
Määräysvallattomille omistajille	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Emoyhtiön omistajille kuuluvasta tuloksesta laskettu laimentamaton osakekohtainen tulos, euroa					
Tilikauden tuloksesta	0,38	0,48	-0,96	-0,83	1,27
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta tuloksesta laskettu laimennettu osakekohtainen tulos, euroa					
Tilikauden tuloksesta	0,38	0,48	-0,96	-0,83	1,26

2) KONSERNIN LAAJA TULOSLASKELMA

	1-6/ 2017	1-6/ 2016	1-12/ 2016
Milj. euroa			
Tilikauden tulos	-21,0	-15,6	38,0
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Eläkevelvoitteet		0,0	0,4
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi			
Muuntoerot	-2,4	3,9	7,3
Muut laajan tuloksen erät yhteensä	-2,4	3,9	7,7
Tilikauden laaja tulos	-23,4	-11,7	45,7
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille	-23,4	-11,7	45,7
Määräysvallattomille omistajille	0,0	0,0	0,0

3) KONSERNITASE

Milj. euroa	6/2017	6/2016	12/2016
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineelliset hyödykkeet	139,1	144,5	136,6
Liiketarve	53,2	53,6	53,9
Muut aineettomat hyödykkeet	8,5	11,6	10,0
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	4,1	4,1	5,4
Myytavissa olevat rahoitusvarat	1,9	2,7	2,3
Laskennalliset verosaamiset	33,5	40,4	30,7
Muut pitkäaikaiset saamiset	0,9	0,5	0,9
Yhteensä	241,2	257,3	239,6
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	392,1	395,2	359,3
Myyntisaamiset ja muut saamiset	327,5	284,0	235,7
Tuloverosaamiset	1,1	2,9	2,0

Rahavarat	56,2	116,2	131,4
Yhteensä	776,9	798,2	728,4
Varat yhteensä	1 018,0	1 055,5	968,0
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Osakepääoma	34,0	34,0	34,0
Ylikurssirahasto	5,7	5,7	5,7
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	91,5	91,4	91,4
Oman pääoman ehtoiset lainat	34,8	69,3	34,8
Muuntoerot	-21,0	-21,9	-18,6
Edellisten tilikausien voitto	170,2	153,2	148,2
Tilikauden tulos	-21,0	-15,6	38,0
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	294,3	316,1	333,7
Määräysvallattomien omistajien osuus	0,0	0,0	0,0
Oma pääoma yhteensä	294,3	316,1	333,7
Pitkäaikaiset velat			
Korolliset velat	119,2	119,9	119,6
Laskennalliset verovelat	9,8	12,4	12,3
Eläkevelvoitteet		0,1	
Varaukset	19,9	28,4	20,4
Muut velat	0,1	0,3	0,3
Yhteensä	149,0	161,1	152,5
Lyhytaikaiset velat			
Korolliset velat	93,8	161,5	92,9
Varaukset	11,9	11,9	12,1
Saadut ennakot	170,0	118,9	122,5
Ostovelat ja muut velat	297,7	285,4	253,4
Tuloverovelat	1,3	0,6	0,8
Yhteensä	574,7	578,3	481,7
Velat yhteensä	723,7	739,4	634,3
Oma pääoma ja velat yhteensä	1 018,0	1 055,5	968,0

4) KONSERNIN RAHAVIRTALASKELMA

	1-6/ 2017	1-6/ 2016	1-12/ 2016
Milj. euroa			
Tulos ennen veroja	-25,4	-18,9	49,2
Poistot ja arvonalentumiset	12,8	13,4	34,5
Muut oikaisut	11,3	2,6	7,9
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	-1,3	-2,9	91,7
Käyttöpääoman muutos	-33,0	25,4	72,8
Rahoituserät	-9,6	-14,0	-29,6
Maksetut välittömät verot	-1,0	-1,3	-3,2

Liiketoiminnan rahavirta	-44,8	7,2	131,7
Investoinneista saadut rahavirrat	4,7	4,9	13,9
Investoinneista suoritettujen rahavirrat	-13,5	-5,6	-11,6
Investointien rahavirta	-8,8	-0,7	2,3
Pitkäaikaisten saamisten muutos	-0,8	0,0	0,1
Lainojen nostot	88,8	107,8	174,5
Lainojen takaisinmaksut	-93,7	-80,6	-225,0
Oman pääoman ehtoisen lainan takaisinmaksut		-42,9	-77,7
Maksetut osingot	-15,3	-2,8	-2,8
Rahoituksen rahavirta	-21,1	-18,5	-131,0
Rahavarojen muutos	-74,7	-12,0	3,0
Rahavarat kauden alussa	131,4	127,9	127,9
Rahavarojen muuntoero	-0,5	0,2	0,4
Rahavarat kauden lopussa	56,2	116,2	131,4

5) LASKELMA KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA

A = Osakepääoma

B = Ylikurssirahasto

C = Sijoitetun vapaan pääoman rahasto

D = Oman pääoman ehtoiset lainat

E = Muuntoerot

F = Kertyneet voittovarot

G = Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma

H = Määräysvallattomien omistajien osuus

I = Oma pääoma yhteensä

Milj. euroa	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Oma pääoma 1.1.2016	34,0	5,7	91,4	111,6	-25,9	160,6	377,6	0,1	377,6
Tilikauden tulos						-15,6	-15,6	0,0	-15,6
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi									
Eläkevelvoitteet						0,0	0,0		0,0
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi									
Muuntoerot					3,9		3,9		3,9
Tilikauden laaja tulos yhteensä					3,9	-15,6	-11,7	0,0	-11,7
Määräysvallattomien omistajien osuuksien hankinta						0,0	0,0	0,0	0,0
Oman pääoman ehtoisten lainojen korot ja kulut						-4,6	-4,6		-4,6
Osinko						-2,8	-2,8		-2,8
Liiketoiminta omistajien kanssa yhteensä						-7,4	-7,4	0,0	-7,4
Oman pääoman ehtoiset lainat				-42,3			-42,3		-42,3
Oma pääoma 30.6.2016	34,0	5,7	91,4	69,3	-21,9	137,6	316,1	0,0	316,1

Milj. euroa	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Oma pääoma 1.1.2016	34,0	5,7	91,4	111,6	-25,9	160,6	377,6	0,1	377,6
Tilikauden tulos						38,0	38,0	0,0	38,0
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi									
Eläkevelvoitteet						0,4	0,4		0,4

Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi

Muuntoerot	7,3		7,3		7,3
Tilikauden laaja tulos yhteensä	7,3	38,5	45,7	0,0	45,7

Määräysvallattomien omistajien omistuksen muutos	0,0	0,0	0,0	0,0
Oman pääoman ehtoisten lainojen korot ja kulut	-10,1	-10,1		-10,1
Osinko	-2,8	-2,8		-2,8
Lunastamattomat osingot	0,1	0,1		0,1
Liiketoiminta omistajien kanssa yhteensä	-12,8	-12,8	0,0	-12,9

Oman pääoman ehtoiset lainat	-76,8		-76,8		-76,8
------------------------------	-------	--	-------	--	-------

Oma pääoma 31.12.2016	34,0	5,7	91,4	34,8	-18,6	186,3	333,7	0,0	333,7
------------------------------	-------------	------------	-------------	-------------	--------------	--------------	--------------	------------	--------------

Milj. euroa	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Oma pääoma 1.1.2017	34,0	5,7	91,4	34,8	-18,6	186,3	333,7	0,0	333,7

Tilikauden tulos	-21,0	-21,0	0,0	-21,0
------------------	-------	-------	-----	-------

Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi

Muuntoerot	-2,4		-2,4		-2,4
Tilikauden laaja tulos yhteensä	-2,4	-21,0	-23,4	0,0	-23,4

Oman pääoman ehtoisten lainojen korot	-1,2	-1,2		-1,2
Osinko	-15,3	-15,3		-15,3
Osakeperusteiset maksut		0,0	0,5	0,5
Liiketoiminta omistajien kanssa yhteensä		0,0	-16,0	-16,0

Oma pääoma 30.6.2017	34,0	5,7	91,5	34,8	-21,0	149,3	294,3	0,0	294,3
-----------------------------	-------------	------------	-------------	-------------	--------------	--------------	--------------	------------	--------------

6) TOIMINNAN KAUSILUONTEISUUS

Yhtiön tiettyjen liiketoimintojen kausiluonteisuus vaikuttaa yhtiön tulokseen ja sen ajoittumiseen. Päälystys-segmenttiin kuuluvien päälystys- ja kiviainesliiketoimintojen työkausien pituuteen vaikuttavat merkittävästi sääolosuhteet, mikä vaikuttaa yhtiön tulokseen sekä sen ajoittumiseen. Kyseisten liiketoimintojen työkaudet sekä sen myötä suurin osa tuloksesta ajoittuvat pääosin toiselle ja kolmannelle vuosineljännekselle. Lisäksi infraprojektit-segmenttiin kuuluvassa pohjarakentamisessa saattaa esiintyä pientä kausivaihtelua johtuen talonrakentamisen ajoituksesta.

Omaperusteiset talonrakennusprojektit aiheuttavat yhtiön tulokseen kausittaista vaihtelua, sillä tuotto niistä kirjataan myyntiasteen mukaisesti vasta projektin valmistuttua. Yhtiö pyrkii tasoittamaan kausivaihtelua käynnistämällä omaperusteisia kohteita tasaisesti vuoden aikana, jolloin kohteet valmistuvat ja tuotot niistä kirjataan mahdollisimman tasaisesti ympäri vuoden.

7) KONSERNIN TULOSLASKELMA VUOSINELJÄNNEKSITTÄIN

	4-6/	1-3/	10-12/	7-9/	4-6/
Milj. euroa	2017	2017	2016	2016	2016
Liikevaihto	466,0	240,3	477,3	531,6	457,1
Liiketoiminnan muut tuotot	2,4	2,3	36,6	1,7	3,9
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos	0,4	16,8	-21,2	0,5	-5,3
Valmistus omaan käyttöön	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Aineiden ja palveluiden käyttö	325,9	200,9	321,0	362,0	317,9
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	82,2	57,1	85,4	87,4	78,9
Poistot	8,4	4,1	9,4	11,5	9,2
Arvon alentumiset	0,2		0,2		
Liiketoiminnan muut kulut	36,2	29,6	42,7	31,3	28,7
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista	0,0	-0,7	1,0	1,2	0,1
Liikevoitto	15,9	-32,9	35,0	42,8	21,2
Rahoitustuotot	0,1	0,1	0,5	0,1	0,2
Rahoituskulut	4,2	4,4	5,3	5,0	4,9
Tulos ennen veroja	11,8	-37,1	30,2	37,9	16,4
Tuloverot	-2,3	6,7	-7,3	-7,1	-4,1
Tilikauden tulos	9,4	-30,4	22,9	30,7	12,3
Tilikauden tuloksen jakautuminen					
Emoyhtiön omistajille	9,4	-30,4	22,9	30,7	12,3
Määräysvallattomille omistajille	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta tuloksesta laskettu laimentamaton osakekohtainen tulos, euroa					
Tilikauden tuloksesta	0,38	-1,34	0,83	1,27	0,48
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta tuloksesta laskettu laimennettu osakekohtainen tulos, euroa					
Tilikauden tuloksesta	0,38	-1,34	0,82	1,27	0,48

8) SEGMENTTI-INFORMAATIO

	4-6/	1-3/	10-12/	7-9/	4-6/	1-6/	1-6/
Milj. euroa	2017	2017	2016	2016	2016	2017	2016
Liikevaihto, konserni	466,0	240,3	477,3	531,6	457,1	706,3	673,8
Päällystys	175,9	42,9	150,1	268,2	198,4	218,8	230,3
Infraprojektit	122,1	79,6	117,9	126,7	116,6	201,7	181,6
Suomen talonrakentaminen	155,8	113,8	196,0	131,1	141,0	269,6	254,1
Venäjän toiminnot	21,5	9,8	15,2	21,4	12,1	31,3	17,9
Muut toiminnot	7,8	7,6	8,5	6,7	8,0	15,3	15,0
Konsernieliminointi	-17,0	-13,5	-10,4	-22,4	-19,0	-30,5	-25,1
Poistot ja arvonalentumiset, konserni	8,6	4,1	9,6	11,5	9,2	12,8	13,4
Päällystys	5,4	1,7	5,2	8,0	6,0	7,1	7,4
Infraprojektit	1,6	1,6	1,7	1,9	1,9	3,1	3,4
Suomen talonrakentaminen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Venäjän toiminnot	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,7	0,4
Muut toiminnot	1,2	0,6	2,4	1,3	0,9	1,8	2,2
Liikevoitto, konserni	15,9	-32,9	35,0	42,8	21,2	-17,0	-10,2
Päällystys	8,5	-24,7	-0,1	30,6	15,6	-16,3	-9,7
Infraprojektit	1,8	-3,6	4,9	7,3	3,8	-1,8	0,3
Suomen talonrakentaminen	7,9	0,6	10,7	3,5	3,7	8,5	3,0
Venäjän toiminnot	0,0	-1,0	-4,4	1,8	-0,6	-1,1	-1,2
Muut toiminnot	-2,2	-4,1	23,9	-0,5	-1,3	-6,3	-2,5
Liikevoittoprosentti, konserni, %	3,4	-13,7	7,3	8,0	4,6	-2,4	-1,5
Päällystys	4,8	-57,6	0,0	11,4	7,9	-7,4	-4,2
Infraprojektit	1,4	-4,5	4,2	5,7	3,2	-0,9	0,2
Suomen talonrakentaminen	5,0	0,5	5,4	2,7	2,6	3,1	1,2
Venäjän toiminnot	-0,2	-10,5	-29,2	8,5	-5,3	-3,5	-6,8

SIDOTTU PÄÄOMA					
Milj. euroa	6/2017	3/2017	12/2016	9/2016	6/2016
Päällystys	210,0	189,6	189,0	194,6	207,4
Infraprojektit	47,7	36,4	30,3	27,0	27,9
Suomen talonrakentaminen	204,9	214,7	215,8	221,1	246,7
Venäjän toiminnot	35,6	33,8	23,7	31,8	30,7
Muut toiminnot	3,1	4,8	15,3	1,6	6,0
Yhteensä	501,3	479,2	474,1	476,0	518,8
Segmenteille kohdistamattomat erät	-80,7	-86,3	-85,9	-81,4	-72,4
Konserni yhteensä	420,6	392,9	388,2	394,6	446,4

9) TALOUDELLISET JA OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT

	6/2017	6/2016	12/2016
Oman pääoman liukuva 12 kk:n tuotto, %	10,4	1,8	10,7
Sijoitetun pääoman liukuva 12 kk:n tuotto (ROCE), %	11,0	4,6	11,3
Liikevoitto-%	-2,4	-1,5	4,0
Omavaraisuusaste, %	34,7	33,8	39,5
Gearing, %	53,3	52,2	24,3
Korollinen nettovelka, milj. euroa	156,8	165,2	81,1
Bruttoinvestoinnit, milj. euroa	18,1	6,8	20,8
Tilaukanta, milj. euroa	1 647,4	1 495,7	1 265,2
- josta Suomen ulkopuolisen liiketoiminnan osuus, milj. euroa	384,8	344,2	289,9
Henkilöstö kauden lopussa	5 960	5 391	4 244
Laimentamaton osakekohtainen tulos, euroa	-0,96	-0,83	1,27
Laimennettu osakekohtainen tulos, euroa	-0,96 ²⁾	-0,83 ²⁾	1,26
Oma pääoma/osake, euroa	12,68	13,63	14,38
Osinko/osake, euroa			0,66 ¹⁾
Osinko/tulos, %			40,3
Osakekannan markkina-arvo kauden lopussa, milj. euroa	596,4	301,6	473,3
Osakekurssi kauden lopussa, euroa	25,70	13,00	20,40
Vaihto kaudella (Nasdaq Helsinki), 1 000 kpl	1 051	585	2 674
Osakkeiden lukumäärä yhteensä	23 219 900	23 219 900	23 219 900
Omien osakkeiden lukumäärä	15 000	16 687	16 687
Ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo	23 204 164	23 193 101	23 203 213
Laimennusvaikutuksella oikaistu ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo	23 204 164 ²⁾	23 193 101 ²⁾	23 305 735

1) Varsinaisen yhtiökokouksen 28.3.2017 vahvistama osinko 31.12.2016 päättyneeltä tilikaudelta.

2) Laimennetun osakekohtaisen tuloksen laskennassa käytettyihin osakemääriin ei ole sisällytetty osakepalkkiojärjestelmien potentiaalisesti laimentavia osakkeita, koska niillä on vahventava vaikutus. Potentiaalisia laimentavia osakkeita oli 30.6.2017 yhteensä 87 741 (13 203).

10) AINEELLISET HYÖDYKKEET

Milj. euroa	6/2017	6/2016	12/2016
Hankintameno tilikauden alussa	409,0	408,6	408,6
Muuntoero	-4,3	3,0	5,6
Lisäykset	17,4	6,3	21,6
Vähennykset	-15,0	-11,4	-26,7
Siirrot erien välillä		-0,1	-0,1
Kertyneet poistot tilikauden lopussa	-268,0	-262,0	-272,4
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	139,1	144,5	136,6

11) RAHOITUSINSTRUMENTTIEN KÄYVÄT ARVOT

A = Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat

B = Lainat ja saamiset

C = Myytävissä olevat rahoitusvarat

D = Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavat rahoitusvelat

					TASE-	KÄYPÄ
Milj. euroa	A	B	C	D	ARVO	ARVO
30.6.2017						
Pitkäaikaiset rahoitusvarat						
Myytavissä olevat rahoitusvarat			1,9		1,9	1,9
Muut pitkäaikaiset saamiset ¹⁾		0,5			0,5	0,3
Lyhytaikaiset rahoitusvarat						
Myyntisaamiset ja muut saamiset		321,9			321,9	321,9
Johdannaissopimukset	1,9				1,9	1,9
Rahavarat		56,2			56,2	56,2
Rahoitusvarat yhteensä	1,9	378,6	1,9		382,4	382,2
Pitkäaikaiset rahoitusvelat						
Korolliset rahoitusvelat				119,2	119,2	126,6
Muut pitkäaikaiset velat				0,1	0,1	0,1
Lyhytaikaiset rahoitusvelat						
Korolliset rahoitusvelat				93,8	93,8	93,8
Ostovelat ja muut rahoitusvelat ²⁾				282,0	282,0	282,0
Johdannaissopimukset	1,7				1,7	1,7
Rahoitusvelat yhteensä	1,7			495,1	496,8	504,2

					TASE-	KÄYPÄ
Milj. euroa	A	B	C	D	ARVO	ARVO
30.6.2016						
Pitkäaikaiset rahoitusvarat						
Myytavissä olevat rahoitusvarat			2,7		2,7	2,7
Muut pitkäaikaiset saamiset		0,5			0,5	0,3
Lyhytaikaiset rahoitusvarat						
Myyntisaamiset ja muut saamiset		281,7			281,7	281,7
Johdannaissopimukset	0,8				0,8	0,8
Rahavarat		116,2			116,2	116,2

Rahoitusvarat yhteensä	0,8	398,4	2,7	402,0	401,8
Pitkäaikaiset rahoitusvelat					
Korolliset rahoitusvelat			119,9	119,9	124,5
Muut pitkäaikaiset velat			0,3	0,3	0,3
Lyhytaikaiset rahoitusvelat					
Korolliset rahoitusvelat			161,5	161,5	161,5
Ostovelat ja muut rahoitusvelat ²⁾			267,5	267,5	267,5
Johdannaisinstrumentit	2,5			2,5	2,5
Rahoitusvelat yhteensä	2,5		549,2	551,6	556,3

1) Muut pitkäaikaiset saamiset eivät sisällä eläkevastuisiin liittyviä saamisia.

2) Ostovelat ja muut rahoitusvelat eivät sisällä lakisääteisiä veloitteita eivätkä saatuja ennakkomaksuja, koska näitä ei luokitella IFRS:n mukaisiksi rahoitusveloiksi.

Rahoitusvarojen ja -velkojen käypien arvojen määrittämisestä on kerrottu tarkemmin Lemminkäisen vuosikertomuksessa 2016, konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 21.

Käyvän arvon hierarkia käypään arvoon arvostettavista rahoitusvaroista ja -veloista

Tasolle 1 kuuluvat rahoitusinstrumentit ovat markkinoilla aktiivisen kaupankäynnin kohteena, joten niiden käyvät arvot ovat saatavilla toimivilta ja tehokkailta markkinoilta.

Tasolle 2 kirjattujen instrumenttien käyvät arvot perustuvat markkinoilta saataviin tietoihin ja yleisesti hyväksyttyihin arvostusmenetelmiin.

Tason 3 käyvät arvot eivät perustu todennettavissa olevaan markkinatietoon, vaan välittäjien antamiin noteerauksiin ja markkina-arvostusraportteihin.

Milj. euroa	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
30.6.2017			
Myytavissä olevat rahoitusvarat			
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset		1,9	1,9
Johdannaisinstrumentit			
Johdannaisvarat	1,9		1,9
Johdannaisvelat	1,7		1,7

Milj. euroa	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
30.6.2016			
Myytavissä olevat rahoitusvarat			
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset		2,7	2,7
Johdannaisinstrumentit			
Johdannaisvarat	0,2	0,7	0,8
Johdannaisvelat	1,2	1,3	2,5

Tason 3 täsmätyslaskelma

Muiden laajan tuloksen erien kautta käypään arvoon kirjattavat rahoitusvarat

Milj. euroa	
Alkusaldo 1.1.2017	2,3
Vähennykset	-0,1
Voitot ja tappiot tuloslaskelmassa	-0,3
Käyvät arvot 30.6.2017	1,9

12) LÄHIPIIRITAPAHTUMAT

Milj. euroa	6/2017	6/2016	12/2016
Myyntit osakkuus- ja yhteisyrityksille	0,1	0,5	1,7
Ostot osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	0,1	0,3	3,7
Myyntisaamiset osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	0,1	0,4	0,0
Lainasaamiset osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	0,3	0,3	0,3
Yhteensä	0,4	0,7	0,3
Ostovelat osakkuus- ja yhteisyrityksille	0,0	0,1	0,2

Lähipiiritoimet osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa ovat pääosin asfalttiurakoita ja kiviainestoitimuksia. Yhtiön lähipiiritoimet johtoon kuuluvien avainhenkilöiden ja hallituksen jäsenten kanssa koostuvat normaaleista palkoista ja palkkioista. Yhtiö on sopinut tiettyjen johtoon kuuluvien avainhenkilöiden kanssa yhdistymiseen liittyvistä transaktiobonusista, jotka ovat mahdollisia yhdistymisen toteutumiselle.

13) EHDOLLISET VARAT JA VELAT

Milj. euroa	6/2017	6/2016	12/2016
Vaihto-omaisuusyritysten antamat vakuudet ¹⁾	153,4	158,4	144,4
Pantattu omaisuus			
Omasta puolesta ²⁾	3,8	5,1	3,6
Takaukset			
Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta		2,0	
Työyhteisöliittymien ja kiinteistöyhtiöiden puolesta	0,4	0,3	0,6
Muiden puolesta ³⁾	3,8	5,6	4,6
Yhteensä	4,2	7,8	5,2
Peruuttamattomien vuokrasopimusten vähimmäisvuokrat			
Vuoden tai sitä lyhyemmän ajan kuluessa	14,7	12,5	12,6
Yli yhden, mutta enintään viiden vuoden kuluessa	33,5	29,0	25,4
Yli viiden vuoden kuluessa	5,9	8,3	6,6
Yhteensä	54,1	49,7	44,7
Ostositoumukset ⁴⁾			
Aineelliset hyödykkeet	6,9	3,9	2,7
Tontit ja kiinteistöt	32,6	36,6	37,4
Yhteensä	39,5	40,5	40,1

Johdannaisinstrumentit			
Valuuttatermiinit			
Nimellisarvo	94,8	69,7	58,5
Käypä arvo	1,3	-0,1	-0,5
Koronvaihtosopimukset			
Nimellisarvo	40,0	40,0	40,0
Käypä arvo	-0,5	-1,0	-0,7
Hyödykejohdannaiset			
Nimellisarvo	13,1	21,0	5,5
Käypä arvo	-0,6	-0,6	0,5

¹⁾ Vaihto-omaisuusyritysten antamat vakuudet on annettu niiden velkojen vakuudeksi.

²⁾ Sisältää takautuvan oikaisun vertailukauden 6/2016 vakuuksiin.

³⁾ Takaukset on annettu 1.9.2015 myydyin Ruotsin talonrakentamislaittoiminnan puolesta (Rekab Entreprenad AB). Liiketoiminnan ostaneet tahot ovat antaneet vastasitoumuksen osalle näistä takauksista.

⁴⁾ Esitetyt vastuiden määrät ovat sopimuksen mukaisia minimivastuita. Aineellisten hyödykkeiden ostositoumukset ovat päällystys- ja infraprojektit-segmenttien kalustoinvestointeja. Tonttien ja kiinteistöjen ostositoumukset liittyvät Suomen talonrakentamisen liiketoimintaan. Tonttien ja kiinteistöjen ostositoumuksissa saattaa olla sopimuksia, joissa on ehtoja muun muassa kaavoituksen vahvistumisesta. Vertailukausien luvut ovat oikaistu.

Johdannaisinstrumentin käypä arvo on tilinpäätöspäivän markkinahinnan perusteella laskettu voitto tai tappio sopimuksen sulkemisesta.

Asfalttikartelliin liittyvät vahingonkorvaukset

Asfalttikartelliin liittyvien vahingonkorvausten osalta ei ole tapahtunut muutoksia 27.4.2017 julkaistun osavuositarkastuksen jälkeen. Käräjäoikeuden käsittelyn alkamista odottaa 21 vahingonkorvauskannetta Lemminkäistä ja muita asfalttialan yrityksiä vastaan. Käsittelyn alkamista odottavien kanteiden pääomamäärä on yhteensä noin 26 miljoonaa euroa, joista Lemminkäinen on tehnyt Helsingin hovioikeuden päätösten perusteella yhteensä 5,2 miljoonan euron kuluvarauksen.

Valmisbetonin laatuongelmat

Rakennustoiminnassaan Lemminkäinen käyttää raaka-aineena mm. valmisbetonia. Vuoden 2016 aikana joissakin, etenkin infrahankkeissa, on syntynyt epäilyksiä siitä, että Suomessa käytetty valmisbetoni ei kaikilta osin täyttäisi sille asetettuja laatuvaatimuksia. Kuten julkisuudessa on Suomessa kirjoitettu, esimerkiksi Turun T3-sairaalan kansirakennushankkeessa, jossa Lemminkäinen on toiminut projektinjohtourakoitsijana, on ollut laatuongelmia. On väitetty, että rakenteissa käytetty valmisbetoni ei täyttäisi sille asetettuja laatuvaatimuksia, jonka johdosta tietyt rakenteita on jouduttu jopa purkamaan.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri on Turun yliopistollisen keskussairaalan T3-rakennuksen kansirakennushankkeen tilaajana esittänyt korvausvaatimuksia Lemminkäiselle liittyen valmisbetonin laatuun. Näiden vaatimusten pääomamäärä on tällä hetkellä noin 17 miljoonaa euroa.

Lemminkäisen käsityksen mukaan betonin laadusta on vastuussa betonin toimittanut taho. Lemminkäinen on tästä syystä jättänyt Helsingin käräjäoikeuteen vahingonkorvausvaatimuksen betonin toimittajaa, Rudus Oy:tä, vastaan liittyen mahdollisista laatuvoikkeista johtuviin kuluihin. Vaatimuksen pääomamäärä on tällä hetkellä noin 20 miljoonaa euroa.

Lemminkäinen ei ole tehnyt varauksia näihin vaatimuksiin liittyen.

Yhtiöllä on lisäksi muita yksittäisiä liiketoimintaan liittyviä oikeudenkäyntejä, joiden lopputulos on epävarma. Yhtiö arvioi, ettei näillä oikeudenkäynneillä ole olennaista vaikutusta yhtiön taloudelliseen asemaan.